

CERCETĂRILE ARHEOLOGICE PREVENTIVE DE LA ALEXANDRIA 'PĂDUREA VEDEA', JUDEȚUL TELEORMAN. MATERIALELE LA TÈNE TÂRZIU ȘI POST-ROMANE

Cristian Eduard ȘTEFAN *
Daniel SPĂNU **

Abstract: In 2013 rescue excavations were carried out at Alexandria at the location known as 'Pădurea Vedea'. 16 features belonging to the La Tène epoch were investigated (pit-dwellings, pits and a ditch with palisade system) and are presented in this article. In addition, some early medieval pot fragments were identified.

Rezumat: În anul 2013 au fost efectuate cercetări arheologice preventive în Alexandria, în punctul 'Pădurea Vedea'. Cu această ocazie au fost investigate 16 complexe aparținând epocii La Tène (bordeie, gropi și un șanț cu palisadă) pe care le prezentăm în studiul de față. De asemenea, au fost identificate și câteva fragmente ceramice aparținând epocii medievale timpurii.

Keywords: La Tène; early medieval; settlement; pits; pit-dwellings; ditch; palisade; pottery.

Cuvinte cheie: La Tène; medieval timpuriu; așezare; gropi; bordeie; șanț; palisadă; ceramică.

Introducere

În aprilie 2013 au fost întreprinse săpături arheologice preventive în localitatea Alexandria, jud. Teleorman, în punctul 'Pădurea Vedea'¹. Situl este poziționat pe un platou aflat la nordul municipiului Alexandria și cuprinde vestigii de la sfârșitul epocii bronzului, din epoca getică (Mirea și Pătrașcu 2006) și din epoca medievală timpurie (sec. VI-IX p. Chr.). Suprafața respectivă a fost prinsă în planul de investiții al Primăriei Municipiului Alexandria în vederea realizării unui parc fotovoltaic. Complexele aparținând bronzului final au fost analizate cu altă ocazie (Schuster, Ștefan și Mirea 2014), iar în această contribuție ne vom ocupa de materialele arheologice din epoca getică și de cele medievale timpurii, recuperate din 16 complexe de diferite tipuri (gropi, bordeie, șanțuri).

Stratigrafia generală a sitului de la Alexandria 'Pădurea Vedea' este următoarea:

- 1) nivelul vegetal situat între nivelul actual de călcare și -0,15/-0,20 m;
- 2) nivelul de locuire, în care au fost interceptate complexele arheologice, de culoare brun-cenușie, situat între -0,15/-0,20 m și -0,40/-0,55 m;
- 3) solul galben, steril, nederanjat de intervențiile antropice, începând cu cota -0,40/-0,55 m.

Descrierea complexelor

Complexul 2 (Figura 3): a fost descoperit în secțiunile S9, S19 și S62 și reprezintă un șanț cu lățimea de cca. 0,40 m și adâncimea medie de cca. -0,30 m. Umplutura șanțului era constituită dintr-o argilă compactă, de culoare brun-cenușie, cu pigmenți de chirpici. În S9 și S62, în partea sudică a complexului 2, a fost identificată câte o groapă de par, de dimensiuni similare (diametrul de cca. 0,20 m), ceea ce ne duce cu gândul la un eventual sistem de îngrădire în binomul șanț-palisadă. Materialele arheologice recoltate din umplutura complexului 2 aparțin epocii La Tène. Dintre acestea, mai reprezentativ a fost considerat un fragment de fructieră (Planșa I. cx.2).

Complexul 3 (Figura 4): reprezintă un complex de vase sparte pe loc, identificat la adâncimea de -0,55-0,60 m față de nivelul actual de călcare, într-o ușoară alveolare a nivelului antic de călcare, în secțiunea S20. Alveolarea avea o formă aproximativ circulară, cu diametrul de cca. 1,10 m, iar vasele aparțin epocii La Tène. Mai reprezentative morfologic sunt fragmentele de fructieră (Planșa I. cx.3.1), cană înaltă (Planșa II.1) și oale mari (Planșele I. cx.3.2, II.2-3).

Complexul 4 (Figura 4): a fost interceptat în S20 și reprezintă o groapă, de formă ovală în plan, cu dimensiunile de cca. 2,00 x 2,25 m, care mergea în adâncime până la -2,50 față de nivelul antic de călcare. Umplutura gropii era constituită dintr-un pământ brun-negricios, cu lentile de argilă galbenă antrenate de umplutură, pigmenți de cărbune și macroresturi vegetale. Au fost recoltate

* Institutul de Arheologie 'Vasile Pârvan' - Muzeul Național de Antichități, Calea 13 Septembrie, nr. 13, sect. 4, cod poștal 050711, București, România; cristarh_1978@yahoo.com.

** Institutul de Arheologie 'Vasile Pârvan' - Centrul de Tracologie, Calea 13 Septembrie, nr. 13, sect. 4, cod poștal 050711, București, România; hazdrik@yahoo.com.

fragmente ceramice (unele de la vase întregibile) și oase de animale, complexul 4 fiind încadrabil în epoca La Tène. Ca forme reprezentative au fost considerate câteva fragmente de fructiere (Planșa III.1, 3-4) și de oale (Planșa III.2, 5)

Complexul 5 (Figura 4): reprezintă un șanț identificat în S20, cu o lățime de cca. 1 m și o adâncime de cca. -0,80 m față de nivelul antic de călcare. Umplutura complexului 5 era constituită dintr-un pământ brun deschis, afânat, cu fragmente ceramice de posibilă factură La Tène, inexpresive din punct de vedere formal. De asemenea, la sud de complexul 5 a fost interceptată în profil o groapă de par, cu diametrul de cca. 0,25 m și care a fost documentată la aceeași cotă cu complexul 5.

Complexul 8 (Figura 4): reprezintă o groapă, identificată în secțiunea S39, de formă aproximativ circulară, cu diametrul de cca. 2,50 m și care mergea în adâncime până la cota de cca. -1,50 m față de nivelul antic de călcare. La circa -1,25 m față de nivelul antic de călcare groapa avea o treaptă în zona estică, iar umplutura ei consta într-un sol de culoare brun-cenușie cu ceramică de factură La Tène și oase de animale. Materialele ceramice considerate reprezentative sunt: un fragment de amforă (Planșa V.3), fragmente de căni (Planșele IV.10, V.6, 10), fragmente de castroane (Planșele IV.2, 7-8, V.5), cățui (Planșele IV.1, V.7), fragmente de cățui (Planșele IV.9, 11, V.2, 5), fragmente de oale (Planșele IV.3, 5-6, V.1, 8-9, 11-12). Pe lângă materialele La Tène, au mai fost identificate și câteva fragmente ceramice postromane (Planșa IV.5-6, V.6, 8-9, 13) care impun o datare a gropii 8 în secolele VI-IX.

Complexul 9 (Figura 5): a fost interceptat în secțiunea S49 și reprezintă un șanț cu lățimea de 1,25 m, identificat la -0,88 m față de nivelul actual de călcare, a cărui umplutură brun-cenușie a livrat materiale arheologice de posibilă factură La Tène, inexpresive însă din punct de vedere formal și cronologic.

Complexul 10 (Figura 5): reprezintă o groapă, identificată în secțiunea S49, imediat la nord de complexul 9, interceptată la -0,84 m față de actualul nivel de călcare. Groapa avea o formă ovală, cu diametrul de cca. 1,80 x 1,60 m și mergea în adâncime până la cota de -1,54 m față de nivelul actual de călcare. Umplutura gropii conținea multă cenușă și a furnizat un material arheologic de posibilă factură La Tène, inexpresive însă din punct de vedere formal și cronologic.

Complexul 11 (Figura 5): a fost identificat parțial în secțiunea S57, care a fost lărgită cu o casetă pentru a putea cerceta întreg complexul. Complexul 11 reprezintă un cuptor cu groapă de acces, de factură simplă, probabil cu o durată scurtă de folosire. Lungimea lui totală este de cca. 3,30 m, iar lățimea maximă a gropii de acces este de cca. 1,60 m. În adâncime, groapa de acces merge până la cota de -1,00 m față de nivelul actual de călcare, iar cuptorul (dezafectat în vechime) până la -0,25 m. Umplutura brun-cenușoasă a gropii de acces a livrat oase de animale, chirpici fragmentar și ceramică de factură La Tène. Materialele ceramice La Tène reprezentative sunt fragmente de la o cană (Planșa VI.2), de fructiere (Planșa VI.1, 3-6, 8) și de la o oală zveltă (Planșa VI.7).

Complexul 12 (Figura 6): a fost identificat în secțiunea S58 și reprezintă o locuință semiîngropată, cu dimensiunile ce cca. 3,50 x 2,50 m, ce mergea în adâncime până la -0,80 m față de nivelul antic de călcare. În plan avea o formă rectangulară, cu colțurile rotunjite, iar umplutura de culoare brun închis a complexului 12 a livrat oase de animale, chirpici, fragmente de râșnițe, un tipar de gresie și ceramică de factură La Tène - fragmente de castroane (Planșa VII.3-4) și de oale (Planșa VII.1-2, 5-6). Pe lângă materialele La Tène, au mai fost identificate și câteva fragmente ceramice postromane (Planșa VII.5-6) care impun o datare a locuinței 12 în secolele VI-IX.

Complexul 13 (Figura 6): reprezintă o groapă, interceptată în secțiunea S59, de formă aproximativ circulară, cu diametrul de cca. 1,50 m și adâncimea de 0,75 m față de nivelul antic de călcare. A fost identificată la cota -0,40 m față de nivelul actual de călcare, iar umplutura ei de culoare brună conținea mult chirpici ars și avea o textură preponderent argiloasă, compactă. Ceramica recoltată din complexul 13 este de posibilă factură La Tène, din păcate, inexpresivă din punct de vedere formal și cronologic.

Complexul 14 (Figura 5): a fost interceptat în S60 și reprezintă o groapă, de formă ovală, cu dimensiunile de cca. 1,60 x 1,40 m, identificată la 0,60 m în raport cu nivelul actual de călcare. Groapa mergea în adâncime până la -0,55 m față de nivelul antic de călcare și avea o umplutură de culoare brun închis, cu rare fragmente ceramice de factură La Tène, provenind de la câteva oale (Planșa VIII.1-5).

Complexul 15 (Figura 6): a fost identificat parțial în secțiunea S30, care a fost lărgită cu o casetă pentru a-l cerceta în întregime. Reprezintă o locuință semiîngropată, cu dimensiunile de cca. 3,25 x 2,50 m, interceptată la -0,80 m față de nivelul actual de călcare și care a fost documentată în adâncime până la -0,50 m față de nivelul antic de călcare. Către partea nordică, locuința avea o groapă interioară, de formă ovală, cu dimensiunile de cca. 1,75 x 1,50 m și adâncimea de -1,40 m față de nivelul actual de călcare. Umplutura complexului 15 era constituită dintr-o cenușă întărită în amestec cu nisip și argilă, cu material arheologic de factură La Tène majoritar, la care se adaugă și

unele fragmente postromane. Fragmente ceramice de epocă târzie La Tène considerate reprezentative din punct de vedere formal și cronologic provin de la o amforă (Plansa IX.4), de la căni (Plansetele IX.7, X.10-11, XII.5), castroane (Plansetele IX.9, X.3-8), cățui (Plansetele IX.2, XI.2), de la un chiup (Plansa XI.3), de la fructiere (Plansetele IX.1, XII.1-4, XIII. cx.15.1-2, 4), oale (Plansetele IX.8, 3, X.1-2, 5-6, 8-9, 12-14, XI.1, 4-5, XII.7, XIII. cx.15.3), precum și de la o strecurătoare (Plansa XII.6). Pe lângă materialele La Tène, au mai fost identificate și câteva fragmente ceramice postromane (Plansetele X.1, 12-14 și XI.1, 4-5) care impun o datare a locuinței 15 în secolele VI-IX.

Complexul 16 (Figura 6): reprezintă o groapă, identificată în secțiunea S30, la nord de complexul 15, de formă circulară, cu diametrul de cca. 1,40 m și adâncimea de -0,50 m față de nivelul antic de călcare. Umplutura complexului 16 era constituită dintr-o argilă nisipoasă, umedă, cu mici fragmente de material arheologic (chirpici, cărbune). Ceramica recoltată din complexul 16 este de posibilă factură La Tène, din păcate inexpressive din punct de vedere formal și cronologic.

Complexul 19: a fost interceptată parțial în secțiunea S39, sub forma unei platforme de chirpici, de formă aproximativ rectangulară, cu dimensiunile de cca. 2 x 1,80 m și adâncimea de cca. 0,30 m, cu rare fragmente ceramice de factură La Tène. Materialele considerate reprezentative formal și cronologic sunt fragmente de la o cană (Plansa XIII. cx.19.3), de la o fructieră (Plansa XIII. cx.19.1) și de la o strachina (Plansa XIII. cx.19.2).

Complexul 20 (Figura 6): reprezintă o groapă, identificată în caseta realizată pentru cercetarea complexului 15 (adiacentă secțiunii S30), pe care îl suprapunea parțial în colțul nord vestic al acestuia. A fost interceptată la -0,80 m față de nivelul actual de călcare și mergea până la 1,40 m în adâncime, avea o formă circulară, cu diametrul de cca. 1,60 m și umplutura ei conținea un material arheologic de factură La Tène - fragmente de fructieră (Plansa XIII. cx.20.1) și de oală (Plansa XIII. cx.20.2).

Complexul 21: reprezintă o platformă de chirpici interceptată în capătul nord-vestic al S59, identificată în grund pe o suprafață redusă. A fost detectată la cca. -0,40 m față de nivelul actual de călcare și conținea puține materiale arheologice de factură La Tène, dintre care reprezentativ a fost considerat un fragment de chiup (Plansa I. cx. 21).

Stratul de cultură. În stratul de cultură din imediata vecinătate a complexelor cu material La Tène (în secțiunile S9, S19, S20, S30, S39, S49, S57, S58, S. 59, S60, S62) au fost identificate o serie de materiale din perioada târzie a celei de a doua epoci a fierului, dintre care reprezentative au fost considerate fragmente de amforă (Plansa XV.15), cană (Plansa XV.10), castroane (Plansa XV.4, 6, 12), cățui (Plansetele XIV.2, XV.5), fructiere (Plansetele XIV.4-5, 7, XV.1-2, 7-8, 11, 13-14), oale (Plansetele XIV.3, 6, XV.3, 9) și de la un posibil *pithos* (Plansa XIV.1).

Ceramica: introducere

În secțiunile cercetate la Alexandria 'Pădurea Vedea' au fost investigate 12 complexe care conțin exclusiv sau preponderent ceramică din cea de a doua epocă a fierului. Din totalul de 531 de fragmente ceramice recoltate din cele 12 complexe, 516 aparțin perioadei târzii a La Tène-ului, iar 15 sunt postromane (secolele VI-VIII). Ceramica post-romană provine din trei complexe și anume 8 (5 fragmente), 12 (2 fragmente) și 15 (8 fragmente). Complexele 2, 3, 4, 11, 13, 14, 19, 20 și 21 conțin exclusiv ceramică din cea de a doua epocă a fierului. Pe lângă ceramica din complexe, alte 136 fragmente ceramice din cea de a doua epocă a fierului au fost descoperite și recoltate din stratul de cultură. Astfel, totalul fragmentelor sau pieselor aproape întregi din ceramică recoltate în 'Pădurea Vedea' și prelucrate în studiul de față este de 667.

Dintre acestea, 116 piese ceramice (fragmente și toate vasele întregi/cvasi-întregi) au putut fi considerate relevante din punct de vedere formal și au fost documentate grafic (Plansetele I-XV). Celelalte au fost descrise și procesate statistic. Dintre piesele relevante sub aspect morfologic și/sau ornamental, 13 sunt postromane și 103 sunt din perioada târzie a La Tène-ului. Totodată, 96 piese/fragmente provin din complexe, iar 20 din strat.

Dintre complexe identificate, cele care conțin un număr sporit de fragmente ceramice sunt 8 (110 fragmente) și 15 (257 fragmente). Majoritatea celorlalte complexe conțin între 1 și 36 fragmente ceramice. Cu excepția complexului 13, piese reprezentative din punct de vedere morfologic au fost identificate în majoritatea complexelor.

1. Ceramica La Tène

Privire generală asupra ceramicii La Tène de la 'Pădurea Vedea'

Dintre cele 652 piese ceramice (fragmente sau vase întregi/întregibile) din epoca La Tène, 414 piese provin de la recipiente realizate cu mâna, iar 238 de la recipiente lucrate la roată. Cu alte cuvinte, raportul dintre ceramica La Tène lucrată la roată și cea lucrată cu mâna este de 1/2.

În cadrul materialului recoltat au putut fi recunoscute 10 categorii morfologice distincte de recipiente: oale, cățui, fructiere, castroane, căni, o strecurătoare, *pithos*, *dolium*, chiup, amfore. Cu excepția oalelor (majoritatea lucrate cu mâna), în genere, formele fragmentare recunoscutibile cele mai numeroase sunt vase lucrate la roată dintr-o pastă fină, lipsită de impurități și pietricele, mai bine arsă și, totodată mai puțin casantă: fructiere, castroane și căni. Formele lucrate cu mâna și realizate din pastă grosieră (oale de diferite forme, cățui ș.a.) sunt mai casante și s-au fragmentat într-o măsură mai mare decât ceramica lucrată la roată realizată din pastă fină. Această diferențiere în fragmentare grevează asupra posibilităților de recunoaștere a formelor ceramicii de la Alexandria 'Pădurea Vedea'. Alte câteva forme reprezintă prezențe excepționale: o strecurătoare, un fragment de *pithos*, altul de chiup, trei fragmente de *dolium*, patru fragmente de amfore romane.

Majoritatea fragmentelor ceramice reprezentative pentru epoca târzie La Tène (identificate în stratul de cultură sau în complexe) provin din secțiunii înșirate de-a lungul laturii de sud-vest a sitului cercetat (S9, S19, S20, S30, S39, S49, S57, S58, S. 59, S60, S62). Aceste descoperiri permit identificarea unei așezări de epocă târzie La Tène instalate pe terasa dreaptă a Vedei.

Oale

Dintre fragmente care permit recunoașterea aproximativă a morfologiei, 173 provin de la diferite forme oale (149 lucrate cu mâna, 24 lucrate la roată). Majoritatea fragmentelor sunt însă prea inexpressive pentru a permite o clasificare pertinentă a morfologiei oalelor La Tène de la 'Pădurea Vedea'. Totuși, se poate preciza că 40 de fragmente provin în mod cert de la oale-borcan lucrate cu mâna, specifice creației ceramice târzii La Tène. Pe lângă acestea, mai pot fi izolate câteva forme distincte de oale. Astfel, fragmentele din planșa IX.3 și 6 provin de la două oale globulare de mici dimensiuni lucrate cu mâna din pasta brună (diametrele maxime al pântecului sunt de 8 și respectiv 10 cm). Piesa din planșa XIV.6 este o oală cu corp carenat de dimensiuni medii, lucrată la roată, din pastă de culoare cenușiu-închis la interior și neagră la exterior, fină. Tot de dimensiuni medii: diametrul pântecului este de 19 cm, iar al buzei de 16,1 cm. Dimensiuni asemănătoare și, deci, o talie medie, le-au prezentat și oalele cenușii lucrate la roată de la care provin fragmentele din planșele IV.3 și X.9. Folosirea la 'Pădurea Vedea' a unor oale lucrate cu mâna de dimensiuni relativ mari este indicată de fragmentele din planșele II.2-3 și III.2, 5.

Realizate dintr-o pastă friabilă, arsă la temperaturi joase, oalele-borcan s-au fragmentat puternic sau chiar s-au dezintegrat; nu s-a păstrat nici un exemplar întreg, iar fragmentele rezultate sunt de dimensiuni mici (de exemplu, Planșele V.11, VIII.1, 3-4, IX.5, XII.7-8, XIII. cx.15.3, XIV.3). Din acest motiv, o clasificare formală nuanțată a formelor originale (Pupeză 2012: 307, 310-13, fig. 181-2) nu poate fi realizată pe baza fragmentelor recoltate la 'Pădurea Vedea'. Diametrul buzului oalelor-borcan variază între 14,7 cm (Planșa IX.5) și 25,7 cm (Planșa VIII.1), iar diametrele fundului variază în jurul valorii de 14 cm (de exemplu Planșa VIII.5). Oricâte analogii anterioare acestei epoci ar fi întrevăzute de diferiți autori (Teodor 1995: 18, notele 3-13 cu literatura; Pupeză 2012: 312), la ora actuală, oale-borcan lucrate cu mâna prevăzute cu apucători și/sau butoni și uneori decorate cu brâie cu impresiuni alveolare realizate cu degetul (de exemplu, Planșa XIII. cx.15.3) sunt specifice perioadei secolelor I a. Chr.-I p. Chr. (Crișan 1969: 161-5; Teodor 1995: 29-30, notele 15-34, cu literatura).

Fructiere

Cu excepția complexelor 14 și 21, fructierele au fost identificate în toate contextele procesate în studiul de față. Foarte probabil, această formă a fost considerată ca fosilă directoare a perioadei târzii La Tène în procesul de sortare și ordonare pe epoci a loturilor ceramice descoperite.

O singură piesă s-a păstrat aproape întreagă - fructiera din complexul 4, căreia îi lipsește însă piciorul (Planșa III.1). Majoritatea fragmentelor certe de fructieră provin din zona buzei (28 fragmente); celelalte fragmente de fructieră provin din zona piciorului sau a fundului (opt cazuri), sau rar (două cazuri) sunt pereți. Dintre cele 38 de fragmente înregistrate, 7 provin de la fructiere lucrate cu mâna, restul de 31 sunt părți ale unor fructiere lucrate la roată. Cu o excepție, toate fragmentele de fructieră lucrate la roată provin de la recipiente realizate dintr-o pastă cenușie, arsă intens în mod reducător, cu o consistență omogenă, lipsită de impurități sau pietricele (fină sau foarte fină). O ardere oxidantă sau mixtă (alternată) se înregistrează într-un număr mai mic de 8 cazuri (fructiere lucrate cu mâna sau, rar la roată). Într-unele cazuri, suprafețele interioare sau exterioare ale fructierelor, dar în special fațetele superioare ale buzilor au fost netezite insistent sau lustruite.

În medie, buzele fructierelor de la 'Pădurea Vedea' au un diametru de 26,8 cm (maxim: 30,4 cm, minim 20 cm). Diametrul bazei piciorului măsoară între 10,5 cm (Planșa V.4) și 13 cm (Planșa VI.1). Înălțimea fructierelor nu mai poate fi determinată - majoritatea lor s-au păstrat fragmentar. Celui mai

bine păstrat exemplar (Plansa III.1) îi lipsește piciorul, iar înălțimea interiorului recipientului este de 5,5 cm. Acest exemplar se numără însă printre cele de dimensiuni mai mici.

Fructierele lucrate la roată, din pastă cenușie fină sunt una dintre formele caracteristice ale ceramicii din Dacia perioadei târzii a La Tène-ului și se regăsesc în majoritatea așezărilor mai bine cercetate (Vulpe și Teodor 2003: 79-80, 118, nota 241, cu literatura). O cronologie nuanțată a acestor recipiente nu a putut fi limpezită în cercetare, astfel încât, la ora actuală, nu se poate preciza dacă fructierele au fost produse precumpănitor în secolul I a.Chr sau în secolul următor. Trebuie totuși semnalată asocierea unei fructiere cu o cană din bronz de tip Ornavasso-Gallarate și cu o pafta (Babeș tip I) într-un mormânt de incinerare de la Mala Vrbica 'Ajmana' (Stalio 1986: 32-3, fig. 32, 46, 49). Acest context indică o datare a fructierelor cel puțin încă din prima jumătate a secolului I a. Chr. O datare mai timpurie a fructierelor, deși invocată uneori în cercetare (de exemplu, Glodariu 1981: 42; Pupeză 2012: 293-5), considerăm că este lipsită deocamdată de argumente consistente.

Castroane

Castroanele (20 de fragmente) formează o categorie morfologică realizată cvasi-constant la roată, dintr-o pastă omogenă, lipsită de impurități (fină) și au fost arse reducător. Culoarea pastei este în genere cenușie, uneori cenușiu-închis, brun sau negru. Trei dintre fragmentele de castroane identificate prezintă orificii de reparare (de exemplu, Plansa VII.3). Numărul deloc modest de fragmente și asocierea castroanelor cu fructiere în două dintre contextele identificate la 'Pădurea Vedea' fac puțin probabilă presupusa 'segregare' dintre castroane ('străchini') și fructiere (Pupeză 2012: 293).

Tipologia castroanelor de la 'Pădurea Vedea' nu este unitară. O formă particulară este ilustrată de fragmentul din planșa V.5 – un castron gâtul ușor invazat și buza răsfrântă, ornamentat cu striuri orizontale și cu un diametru maxim de 20,2 cm. Altă formă distinctă este întruchipată de exemplarul din planșa VII.3 – un castron carenat cu diametrul maxim de 24,3 cm. Un castron de dimensiuni mai mici (diametrul buzei de 17,5 cm) a putut fi reconstituit grafic pe baza fragmentului din planșa IX.9. O serie de fragmente provin de la bazele unor castroane a căror formă generală nu poate fi reconstituită și determinată cu precizie; astfel sunt fragmentele din planșele IV.2, VII.4, XV.6, 12.

Căni

Majoritatea fragmentelor de cană provine de la recipiente lucrate la roată (14 din 17), au fost arse reducător și prezintă o pastă cu diferite nuanțe de cenușiu. Un singur fragment are o culoare orange ce indică arderea oxidantă. Doar exemplarul lucrat cu mâna din complexul 3 (Plansa II.1) a fost descoperit cvasi-integral (îi lipsesc câteva fragmente din buză; înălțimea sa este de 30,1 cm, iar diametrul maxim al pântecului este de 15,5 cm). În celelalte cazuri s-au recuperat numai fragmente de la torți (Planșele IV.10, V.10, IX.7, XIII. cx.19.3, XV.10) care nu permit reconstituirea măcar aproximativă a formelor.

Cățui

Cercetările de la Alexandria 'Pădurea Vedea' au furnizat șase cățui (întregi sau fragmentare), toate lucrate cu mâna dintr-o pastă grosieră cu nisip și pietricele de culoare brună, brun-cenușie sau bej-cenușie. Culoarea indică o ardere reducătoare. În trei cazuri s-au putut constata urme de ardere secundară, precum și unele resturi de materie organică arsă la interior. O singură cățuie de dimensiuni mai mici (diametrul buzei: 9,2 cm, înălțime: 4,8 cm) și anume, cea din complexul 8, s-a păstrat integral (Plansa IV.1). Această piesă a fost prevăzută cu o apucătoare (pseudo-toartă închisă), spre deosebire de fragmentul unei cățui cu început de toartă, descoperit în strat (Plansa XV.5). Aspectul pseudo-toartei exemplarului din planșa IV.1 permite o încadrare a acestei cățui în varianta III a tipologiei propuse de Silvia Teodor (Vulpe și Teodor 2003: 75). Fragmentul din planșa XI.2 care provine de la o cățuie de dimensiuni mai mari (diametrul buzei: 21,8 cm, înălțime: 7,2 cm); nu se poate preciza însă dacă acesta a avut sau nu o toartă. Nici unul dintre fragmentele de cățui documentate nu prezintă indicii ale unui decor cu brâu cu alveole, așa cum se întâmplă în cazul multor exemplare de la Poiana (Vulpe și Teodor 2003: 75, 662-70, fig. 183-91).

Cățuile apar în regiunea Dunării de Jos, probabil încă din prima jumătate a secolului al II-lea a. Chr. Asocierea unor cățui cu fragmente amforice grecești la Schela Cladovei permit datare a acestora încă din primele decenii ale secolului al II-lea a. Chr. (Boroneanț și Davidescu 1968); pentru proveniența cățuilor din nivelurile corespunzătoare perioadei târzii a La Tène-ului din situri multistratificate precum Zimnicea sau Poiana (cf. Moscalu 1983: 192-3; Spânu 2014: 65, 69; Vulpe și Teodor 2003: 75, nota 221, cu literatura). Cățuile sunt specifice La Tène-ului târziu dacic (Crișan 1955; Moscalu 1983: 195) și au continuat să fie produse local chiar și după cucerirea romană (Țentea 1999; Marcu și Țentea 2000: 70-7). Producerea relativ îndelungată a acestei forme și relativa inexpressivitate cronologică a variantelor morfologice nu îngăduie perceperea acestei forme ca element de datare precis.

Strecurătoare

Din materialul ceramic al complexului 15 face parte un singur fragment de strecurătoare lucrată la roată, din pastă cenușie fină, cu suprafețele exterioare ale pântecului și gâtului foarte bine netezite (Plansa XII.6). Pe umăr au fost realizate striuri orizontale care facilitau apucarea fermă a recipientului. Nu se poate preciza dacă gâtul acestei strecurători a fost sau nu ornamentat prin lustruire.

Strecurătorile ceramice lucrate la roată apar la Dunărea de Jos încă de la începutul celei de a doua epoci a fierului (Moscalu 1983: 145), dar nu lipsesc nici din inventarul unor așezări din Dacia perioadei târzii a La Tène-ului (Crișan 1969: 171, fig. 85-6, pl. 56/2; Pupeză 2012: 303). Un lot consistent provine din nivelul al V-lea al așezării de la Poiana (Vulpe și Teodor 2003: 80, 687-705, fig. 218-26), un nivel în care se regăsesc și fragmente *terra sigillata* de la începutul epocii imperiale. Strecurătoarea reconstituită pe baza fragmentului de la Alexandria 'Pădurea Vedea' se aseamănă exemplarelor de la Poiana. Astfel, ea s-ar putea constitui într-un eventual indicator cronologic pentru secolul I p. Chr. Înălțimea inițială a strecurătoarei a depășit cu puțin 10 cm, iar diametrul ei maxim (reconstituit) măsoară 14,2 cm.

Fragmentele unor recipiente de mari dimensiuni

Din complexul 21 provine un fragment de buză de la un chiup de mari dimensiuni, lucrat la roată dintr-o pastă brun-cenușie (indicând o ardere reducătoare). Dintre cele trei fragmente păstrate, numai buza este reprezentativă pentru morfologie (Plansa I. cx.21). Aceasta este lată și are o grosime de 6 cm, iar peretele gâtului, înclinat spre interior, are o grosime de 1,4 cm. Diametrul buzei nu a putut fi reconstituit. Astfel de chiupuri de mari dimensiuni nu lipsesc din repertoriul ceramicii târzii La Tène din Dacia preromană (Crișan 1969: 186; Glodariu 1995: 47-50).

Un alt vas de mari dimensiuni, lucrat la roată din pastă roșie cu pietricele a fost și cel din care provine fragmentul de buză din planșa XI.3. Și de această dată recunoaștem o buză îngroșată spre exterior (probabil de 4 cm grosime), construită deasupra unui gât invazat, de 1,2 cm grosime. Diametrul reconstituit al buzei este de ca. 37 cm.

Un alt vas de mari dimensiuni, lucrat la roată din pastă cenușie închisă este indicat de buza din planșa XIV.1 – o buză de *pithos* sau de oală de mari dimensiuni (?); diametrul reconstituit al buzei este de 32,2 cm. Gâtul acestui recipient este evazat iar buza formează o margine verticală ornamentată cu mici brăie orizontale. Fragmentul amintește de buzele de *pithos* din secolele IV-III a. Chr., dar se găsește și în cazul unor recipiente ceramice mai târzii (Moscalu 1983: 93-4; Glodariu 1995: 47-50).

Fragmente de amforă

Partea inferioară de amforă cu inel de poză tronconic înalt, descoperită la 'Pădurea Vedea' (Plansa IX.4), ar putea fi comparată exemplarelor incluse de Šelov în tipurilor A-B (Šelov 1978: 16-18), pentru care este specific inelul de poză de la baza recipientului. Pereții mai puțin înclinați sugerează o formă de amforă zveltă, mai apropiată de tipul B din clasificarea aceluiași autor. Producția acestor amfore debutează în secolul I p. Chr. și se continuă și în secolul următor. Foarte probabil, importul acestei amfore în așezarea de la 'Pădurea Vedea' a premers cucerirea romană a Daciei. Răsfrângerea puternică a buzei fragmentului de amforă din planșa V.3 corespunde mai multor forme de amfore romane de epocă imperială, astfel că datarea lui nu poate fi determinată cu precizie.

Un fragment ceramic cu ornamentație ștanțată

Palmeta ca ornament ștanțat pe ceramica locală apare încă la începutul celei de a doua epoci a fierului. Un exemplu este oferit de decorul vaselor de tip *pithos* de la Fântânele (Teleorman) asociate unor fibule tracice din secolele IV-III a. Chr. (Mateescu și Babeș 1968: 289, fig. 5; cf. Moscalu 1983: 93-4, 460, pl. 68/1-4; Alexandrescu 1980: 40, fig. 76/3.). Ștanțarea unor palmete pe pereții unor recipiente a fost însă practică și în perioada târzie a celei de a doua epoci a fierului, așa cum o atestă câteva piese descoperite în situri târzii La Tène din zona Munților Orăștiei și din Vâlcea (Moscalu 1983: 96; Iosifaru 2003). Prin grosimea redusă a peretelui fragmentul cu palmetă ștanțată din complexul 14 de la Pădurea Vedea (Plansa VIII.2) nu poate fi atribuit unui *pithos*. Foarte probabil, el aparține unei oale de dimensiuni mici/medii și, astfel, ar putea fi încadrat în perioada târzie a La Tène-ului. Trebuie semnalată asocierea, încă inedită, a unui fragment ceramic cu palmetă ștanțată cu un altul provenind de la o cupă cu decor în relief, în groapa 26/2000 din așezarea de la Zimnicea (Pătrașcu 2007: pl. 147/gr. 26/1-2). Acest context oferă un argument în plus pentru datarea decorului ștanțat în perioada de producere și folosire la Dunărea de Jos a cupelor cu decor în relief în secolele II-I a. Chr. (Casan-Franga 1967: 32; Vulpe și Gheorghită 1976: 177; Conovici 1978: 166, Babeș 1979: 12-13; Irimia 2006a: 69-70, 2006b: 40-43 ș.a.).

Asocieri de forme

Asocierile de materiale La Tène din complexe care conțin și materiale postromane (complexele 8, 12 și 15) nu pot fi considerate ca relevante. Aceste asocieri pot fi considerate întâmplătoare, rezultat al manipulărilor mai târzii ('secundare') ale materialelor din cea de a doua epocă a fierului. În aceeași situație pot fi percepute și loturile de ceramică din perioada târzie La Tène recoltate din strat. În aceste condiții, asocieri relevante de două sau mai multe forme din perioada târzie a La Tène-ului au putut fi identificate numai în contextele 3, 4, 11, 13, 19 și 20.

	Cx 3	Cx 4	Cx 11	Cx 13	Cx 19	Cx 20
<i>Fructiere</i>	•	•	•	•	•	•
<i>Căni</i>	•		•		•	
<i>Castroane</i>			•			•
<i>Amfore</i>				•		
<i>Oale</i>	•	•	•		•	

Asocierile autentice de forme din perioada târzie La Tène au fost indicate în tabelul de mai sus. Numărul contextelor cu asocieri expresive este modest, astfel că orice concluzii interpretative sunt riscante.

Câteva observații privind cronologia ceramicii La Tène

Materialele ceramice La Tène recoltate la Alexandria 'Pădurea Vedeă' pledează pentru determinarea unei prezențe umane în acest sit atât în secolul I a. Chr. cât și, probabil, și în secolul următor. Datarea așezării de aici depinde în mod direct de posibilitățile de datare a fructierelor. Alte forme, de exemplu cătuia, prezintă o datare mai largă și, din acest motiv, inexactă. Termenul după care fructierele nu au mai fost produse în Dacia (la cucerirea romană sau anterior?) nu a putut fi precizat de cercetarea de până acum. Totodată, nu s-a putut desluși până acum nici dacă fructierele lucrate cu mâna le preced în mod sensibil pe cele lucrate la roată. Posibilitatea ca fragmentul de strecurătoare să indice continuarea locuirii și în secolul I p. Chr., deși plauzibilă, trebuie totuși acceptată cu prudență. Fragmentul de amforă certifică o prezență în situl de la Pădurea Vedeă în secolul I p. Chr., dar nu poate fi invocat pentru încadrarea cronologică a întregii așezări de aici. În ansamblu, ceramica preromană de la Alexandria 'Pădurea Vedeă' poate fi încadrată în perioada secolelor I a. Chr.-I p. Chr. Prin termenele *post quem* pe care le oferă, ulterioare începutului secolului I a. Chr., cei doi denari romani și moneda getică de tip 'Inotești-Răcoasa', descoperite în același sit confirmă această încadrare². În lipsa unor elemente de datare mai rafinată o încadrare cronologică nuanțată nu poate fi realizată în stadiul actual al cercetării. Printre inconvenientele tentativei de încadrare cronologică adecvată a așezării de la 'Pădurea Vedeă' trebuie menționată absența cupelor cu decor în relief, precum și a unor importuri romane, numeric consistente și cu o datare mai bine determinată, așa cum ar fi exemplarele de *terra sigillata*.

2. Ceramica postromană

Ceramica postromană a fost identificată în trei complexe, în asociere cu ceramică din perioada târzie a La Tène-ului, și anume, în complexe 8 (Planșele IV.5-6, V.6, 8-9, 13), 12 (Planșa VII.5-6) și 15 (Planșele X.1, 12-14 și XI.1, 4-5). Descoperite în secțiunile 30, 39 și 58, aceste fragmente formează vestigiile unei mici așezări postromane concentrate în zona centrală a marginii de sud-vest a sitului investigat. Cele trei amenajări (complexele 8, 12 și 15) au deranjat stratul de cultură și eventuale alte complexe de epocă La Tène și, astfel, au antrenat fragmentele ceramice din a doua epocă a fierului.

Aceste fragmente se deosebesc de ceramica La Tène prin aspectul grosier al pastei, printr-o tipologie particulară a formelor (în special aspectul buzelor și al fundului) și prin unele elemente ornamentale (de exemplu decorul în partituri, Planșa V.13). Astfel, oalele din planșele V.8, VII.5-6 și IX.4 au o formă globulară realizată la roată înceată, dintr-o pastă grosieră cu pietricele de culoare brun-roșcată și prezintă suprafețe netezite cu mâna. Astfel de forme, o preparare similară a pastei și un tratament similar al suprafețelor poate fi recunoscut în cazul ceramicii de la Dunărea de Jos în perioada protobulgară, respectiv în secolele VII-IX p. Chr. (Fiedler 1992: 121-47; în special 130-7, fig. 23-25, formele B III/1-3, B VI/5, B. XI/4, cu analogii). Fragmentele de buză din planșele IV.5, X.13 și XI.1 provin cu mare probabilitate de la oale de formă bitronconică, atestate și ele în ansamblurile datate în secolele VII-IX (Fiedler 1992: 130-7, fig. 23-25, formele B IV/2, B X/4 ș.a., cu analogii). Fragmentul din planșa V.9 a putea proveni din partea inferioară a unui castron brun-cenușiu de tip Fiedler D/1 (Fiedler 1992: 138-9, fig. 27/1). În schimb, fragmentele din planșele IV.6 și X.12 ar putea proveni de la oale lucrate cu mâna sau la roată, specifice ceramicii 'Ipotești-Cândești' (Dolinescu-Ferche 1984: 132, fig. 7/18, 134, fig. 8 jos). Ornamentația în partituri trasate în pasta moale, ilustrată de fragmentul din

plansa V.13, poate fi pusă în legătură iarăși cu ceramica 'protobulgară' a secolelor VII-IX p. Chr. (Fiedler 1992: 149-54, în special ornamentele Rv. XI-XII). Prin urmare, prezența umană postromană de la 'Pădurea Vedea' deși modestă poate fi urmărită încă din perioada 'Ipotești-Cândești' (secolele V-VI p. Chr.) și continuă în perioada protobulgară (secolele VII-IX p. Chr.). O nuanțare a acestei cronologii nu poate fi întocmită pe baza informației dobândite prin săpăturile de salvare efectuate.

Note

¹. Echipa a fost formată din următorii arheologi: Mihaela Simion (Muzeul Național de Istorie a României), Constantin Băjenaru (Muzeul de Istorie Națională și Arheologie Constanța) și Mircea Dabâca (Institutul de Arheologie 'Vasile Pârvan' București), responsabil științific fiind Cristian Eduard Ștefan (Institutul de Arheologie 'Vasile Pârvan' București).

². Cei doi denari romani sunt imitații locale, unul de la Cn. Domitius Ahenobarbus, emis în 116/115 a. Chr. (Mirea 2009: 101, nota 4), celălalt de la C. Vibius Pansa, emis în anul 90 a. Chr. (inedit, informație Pavel Mirea). Moneda getică tip 'Inotești-Răcoasa', subaerată (Mirea și Pătrașcu 2006: 26, 39, nr. 44), aparține, în linii mari, primelor două-trei decenii ale sec. I a. Chr. (Preda 1998: 194).

Bibliografie

- Alexandrescu, A.D. (1980) 'La nécropole gète de Zimnicea', *Dacia. Revue d'archéologie et d'histoire ancienne. Nouvelle Série* 24: 19-126.
- Babeș, M. (1979) 'Le stade actuele des recherches sur la culture geto-dace à son époque de développement maximum (Ier siècle av.n.è.- Ier siècle n.è.)', *Dacia. Revue d'archéologie et d'histoire ancienne. Nouvelle Série* 23: 5-19.
- Boroneanț, V. și Davidescu, M. (1968) 'Două bordeie dacice în Schela Cladovei - Turnu Severin', *Apulum* 7(1): 253-60.
- Casan - Franga, I (1967) 'Contribuții la cunoașterea ceramicii geto-dacice. Cupele 'delliene' getice de pe teritoriul României', *Arheologia Moldovei* 5: 7-35.
- Conovici, N. (1978) 'Cupele cu decor în relief de la Crășani și Copuzu', *Studii și Cercetări de Istorie Veche și Arheologie* 29(2): 165-83.
- Crișan, I.H., (1955) 'Ceașca dacică. Contribuție la cunoașterea culturii materiale și a istoriei dacilor', *Studii și Cercetări Științifice* III(3-4), VI: 127-57.
- (1969) *Ceramica daco-getică. Cu specială privire la Transilvania*, București: Ed. Științifică.
- Dolinescu-Ferche, S. (1984) 'La culture 'Ipotești-Ciurel-Cândești' (V-VII siècles). La situation en Valachie', *Dacia. Revue d'archéologie et d'histoire ancienne. Nouvelle Série* 28, 1984: 117-47.
- Fiedler, U. (1992) *Studien zu Gräberfeldern des 6. bis 9. Jahrhunderts an der unteren Donau*, Universitätsforschungen zur Prähistorischen Archäologie, Band 11, Bonn: Habelt.
- Glodariu, I. (1981) *Așezări dacice și daco-romane de la Slimnic*, București: Ed. Academiei R.S.R.
- (1995) 'Vase de provizii de inspirație elenistică', *Arheologia Moldovei* 18: 47-50.
- Irimia, M. (2006a) 'Bols à décor en relief du Sud-Ouest de la Dobroudja', în: S. Conrad, R. Einicke, A. E. Furtwängler, H. Löhr și A. Slawisch (ed.), *Pontos Euxeinus. Beiträge zur Archäologie und Geschichte des Antiken Schwarzmeer - und Balkanraumes. Manfred Oppermann zum 65. Geburtstag*, pp. 69-79, Langenweißbach: Beier & Beran.
- (2006b) 'Boluri cu decor în relief din sud-vestul Dobrogei', *Revista Română de Studii Eurasiatice* II(1-2): 37-52.
- Iosifaru, M. (2003) 'Ceramica ștampilată din județul Vâlcea', *Studii Vâlcene* 8: 36-41.
- Marcu, F. și Țentea, O. (2000) 'Observații asupra ceștii dacice din perioada romană și post-romană', *Revista Bistriței* XIV: 67-86.
- Mateescu, C.N. și Babeș, M. (1968) 'Cercetări arheologice și săpături de salvare la Fîntînele', *Studii și Cercetări de Istorie Veche* 19(2): 283-91.
- Mirea, P (2009) 'Un tezaur de epocă geto-dacă descoperit la Măgura, jud. Teleorman', *Buletinul Muzeul Județean Teleorman. Seria Arheologie* 1: 99-103.
- Mirea, P. și Pătrașcu, I. (2006) *Alexandria. Repere arheologice și numismatice*, Ploiești, Ed. Musica Viva.
- Moscalu, E. (1983) *Ceramica traco-getică*, Biblioteca Muzeologică, București: Muzeul Național de Istorie.

- Pătrașcu, I. (2007) *Civilizația geto-dacă în sud-vestul Munteniei (secolele V a. Chr. - I p. Chr.)*. Teză de doctorat, coordonator profesor dr. Mircea Babeș, Universitatea București, Facultatea de Istorie.
- Pupeză, L.-P. (2012) *Veacul întunecat al Daciei. Arheologie și istorie în spațiul carpato-danubian de la sfârșitul secolului al III-lea a. Chr. până la începutul secolului I a. Chr.*, Cluj-Napoca: Ed. Mega.
- Preda, C. (1998) *Istoria monedei în Dacia preromană*, București: Ed. Enciclopedică.
- Schuster, C., Ștefan, C.E. și Mirea, P. (2014) 'Zur Endbronzezeit im Vedea-Tal', *Buletinul Muzeului Județean Teleorman. Seria Arheologie* 6: 71-93.
- Spânu, D. (2014) *Contribuții arheologice și iconografice la cercetarea sitului 'Cetate' de la Zimnicea*, Pitești: Ed. Ordessos.
- Stalio, B. (1986) 'Le site préhistorique Ajmana à Mala Vrbica', *Đjerdapske Sveske/Cahiers des Portes de Fer III*: 27-50, Beograd.
- Šelov, D.B. (1978) 'Uzkogorlie cvetloglinjnie amfori pervih vekov namej zri. Klassifikačija i hronologija', *Kratkie Soovščeniija o dokladah i polevih issledovanijah Instituta Arheologii* 156: 16-21.
- Teodor, S. (1995) 'Decorul pe vasele borcan geto-dacice', *Arheologia Moldovei* 18: 17-31.
- Țentea, O. (1999) 'Semnificația prezenței ceramicii de tradiție Latène în Dacia Romană', în L. Costea și V. Orga (coord.) *Familie și societate. Studii de istoria Transilvaniei*, pp. 123-32, Cluj-Napoca: Ed. Mega.
- Vulpe, A. și Gheorghiuță, M. (1976) 'Bols à reliefs de Popești', *Dacia. Revue d'archéologie et d'histoire ancienne. Nouvelle Série* 20: 167-98.

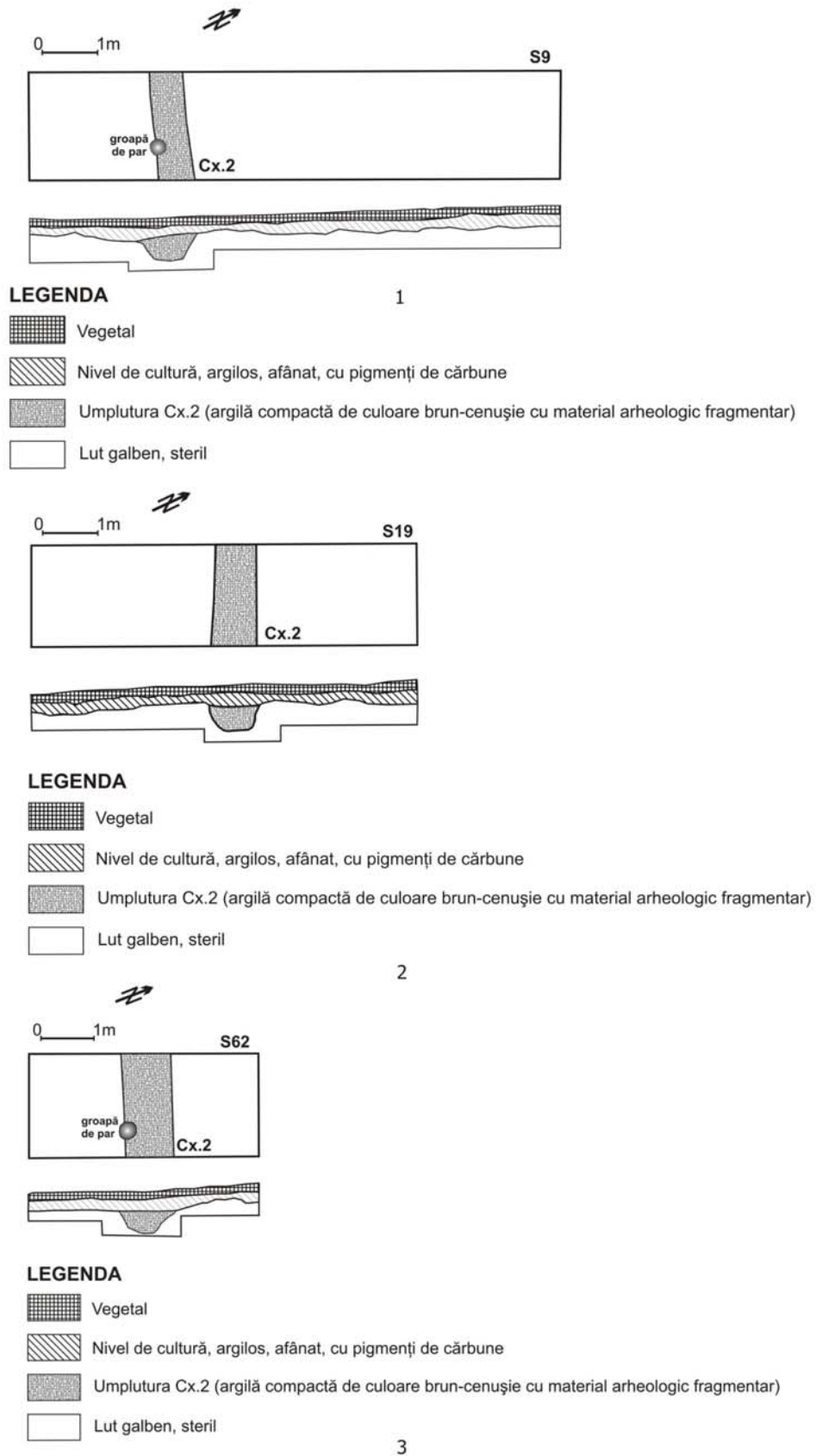

Figura 3. Planurile secțiunilor S9, S19 și S62 (complexul 2).
Plan of S9, S19 and S62 trenches (feature 2).

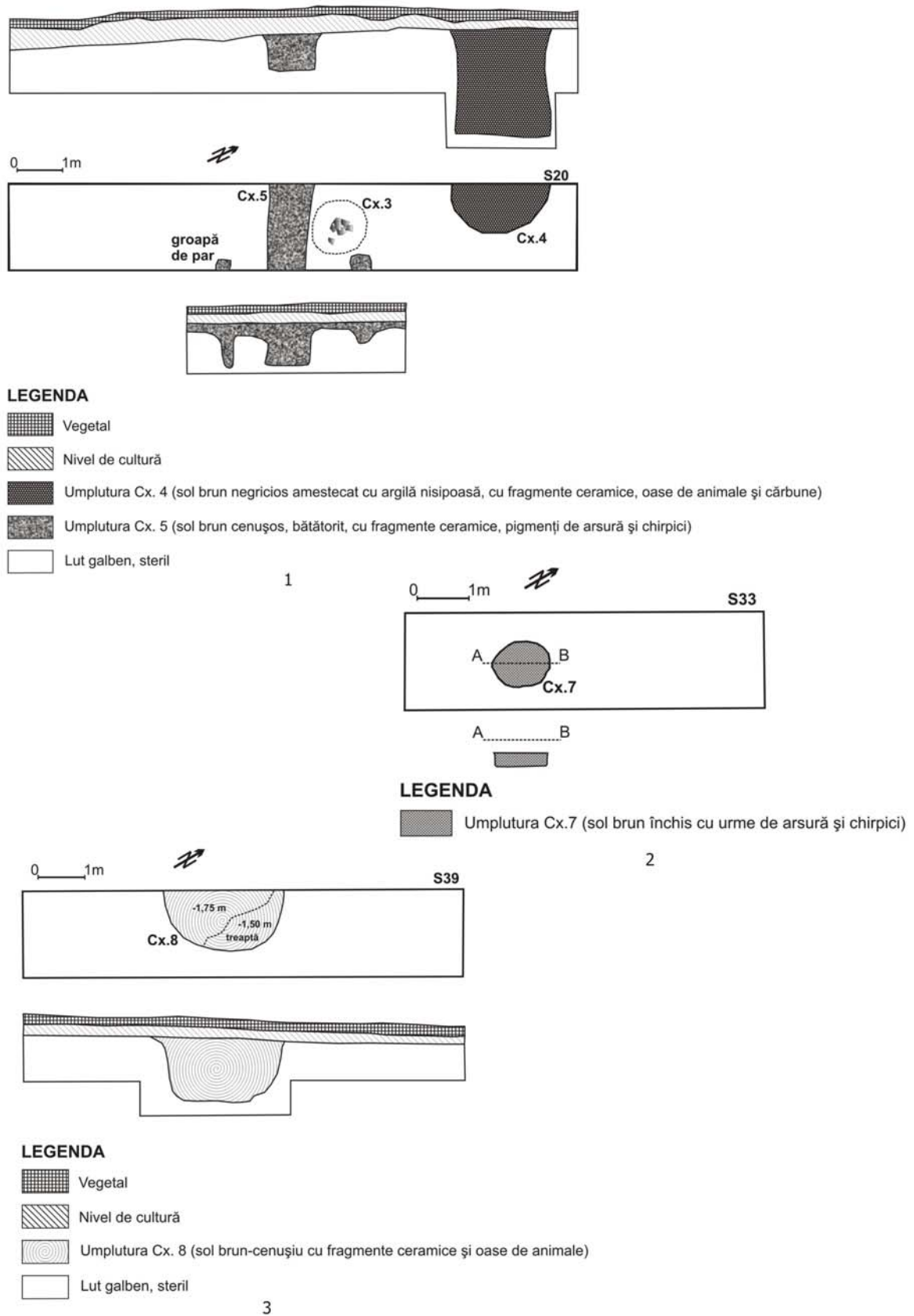

Figura 4. Planurile secțiunilor S20, S33 și S39 (complexele 3, 4, 5, 7 și 8).
Plan of S20, S33 and S39 trenches (features 3, 4, 5, 7 and 8).

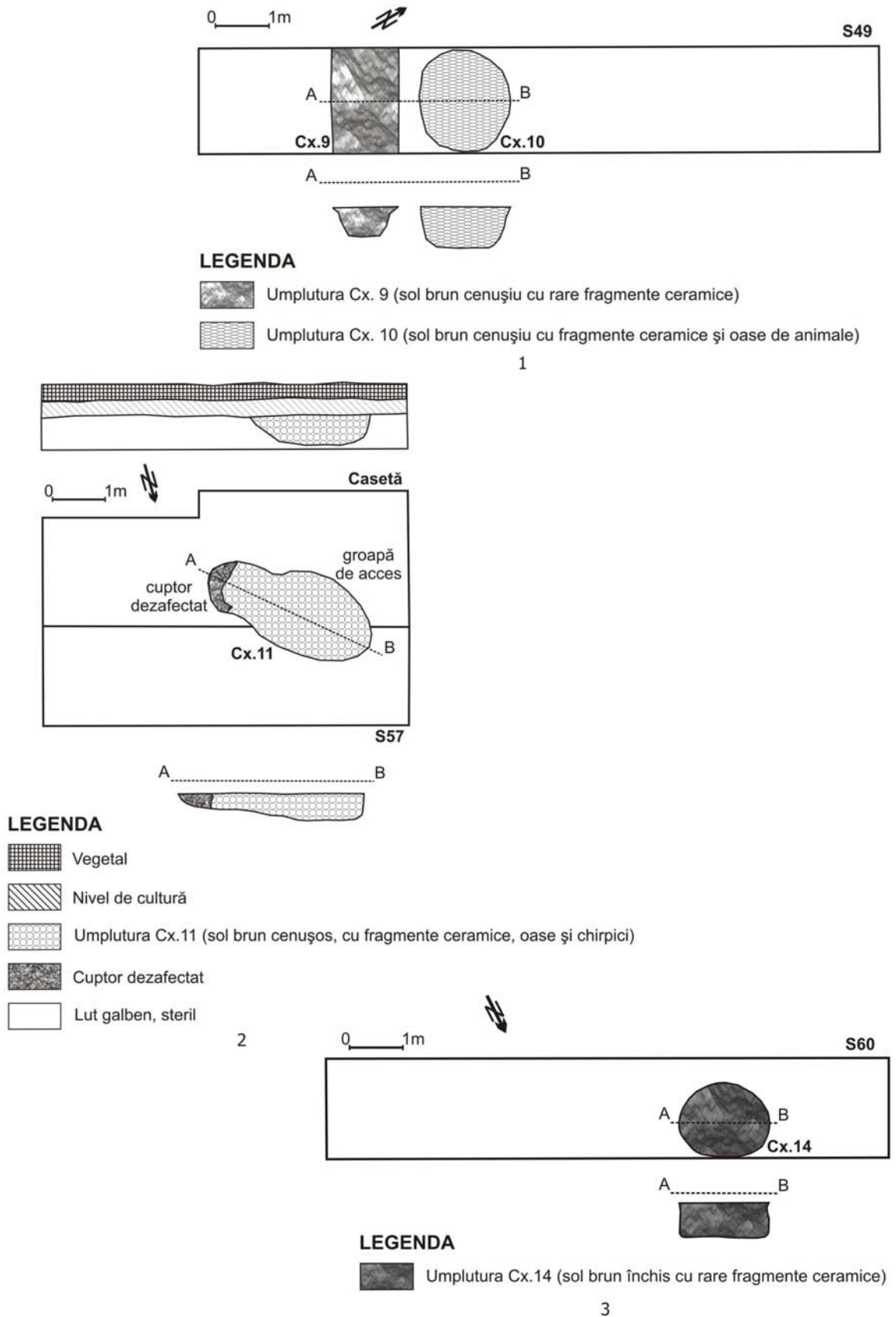

Figura 5. Planurile secțiunilor S49, S57, S60 (complexele 9, 10, 11 și 14).
 Plan of S49, S57 and S60 trenches (features 9, 10, 11 and 14).

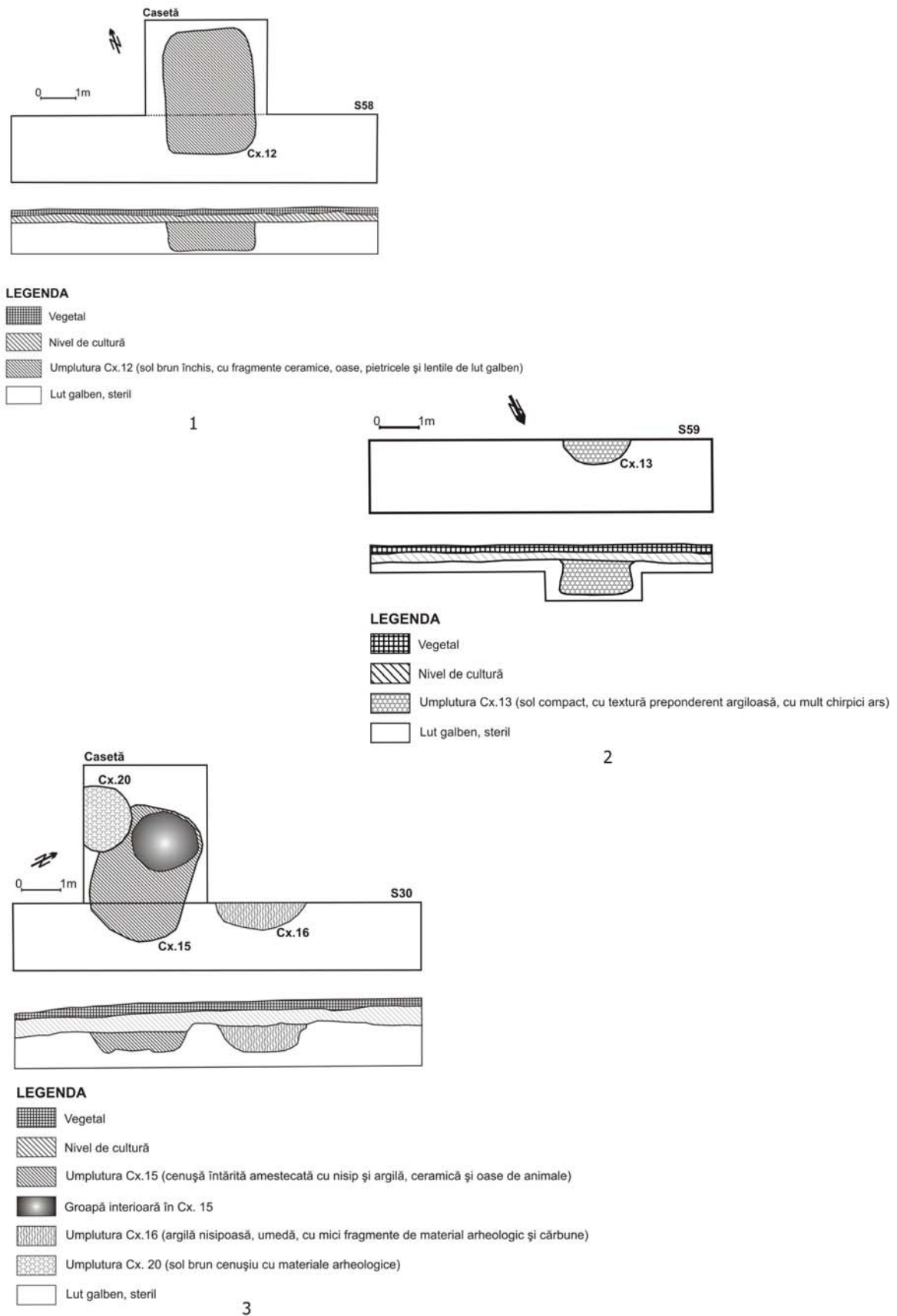

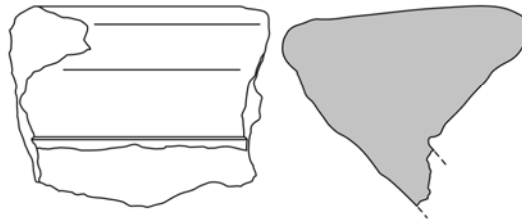
Figura 6. Planurile secțiunilor S58, S59, S30 (complexele 12, 13, 15, 16 și 20).
Plan of S58, S59 and S30 trenches (features 12, 13, 15, 16 and 20).

complexul 2

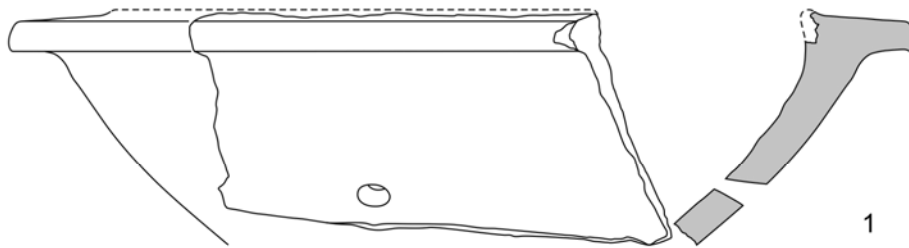
5 cm

complexul 21

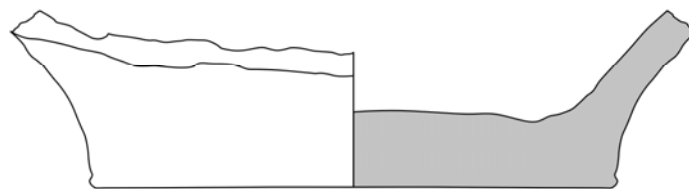

5 cm

complexul 3

1

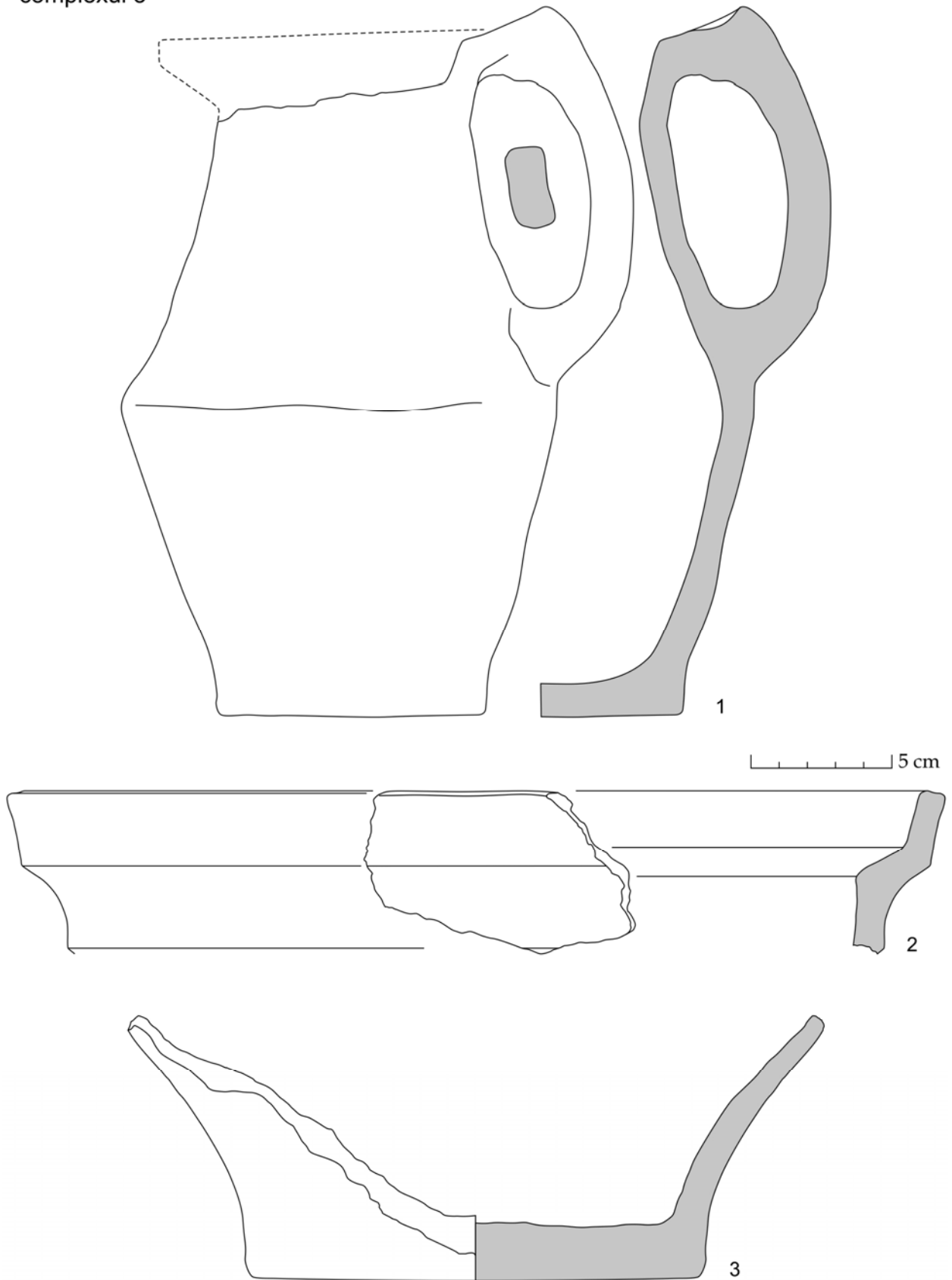

2

5 cm

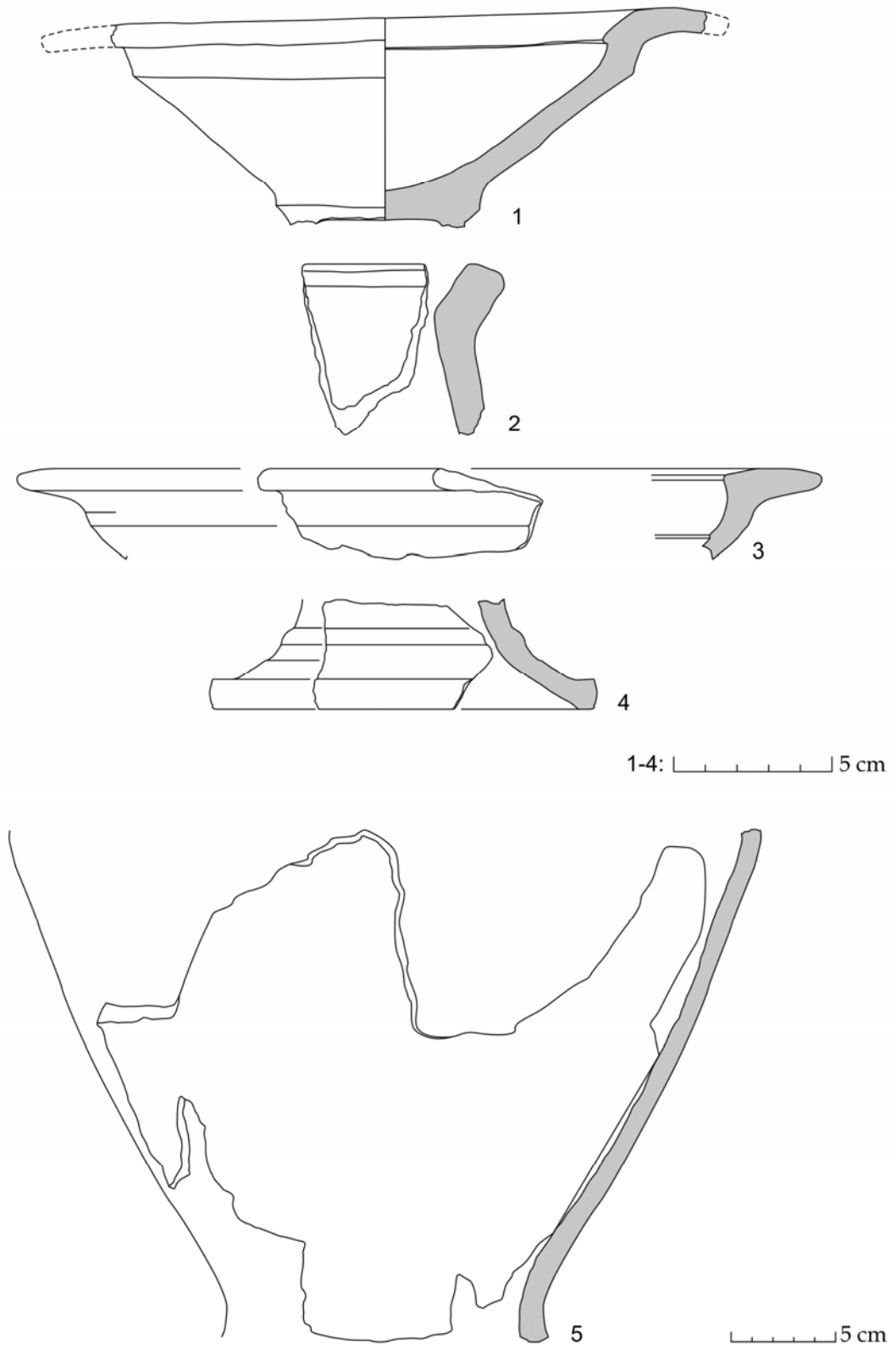
Planșa I. Materiale reprezentative din complexele 2, 3 și 21.
Typical pottery from features 2, 3 and 21.

complexul 3

Planșa II. Materiale reprezentative din complexul 3.

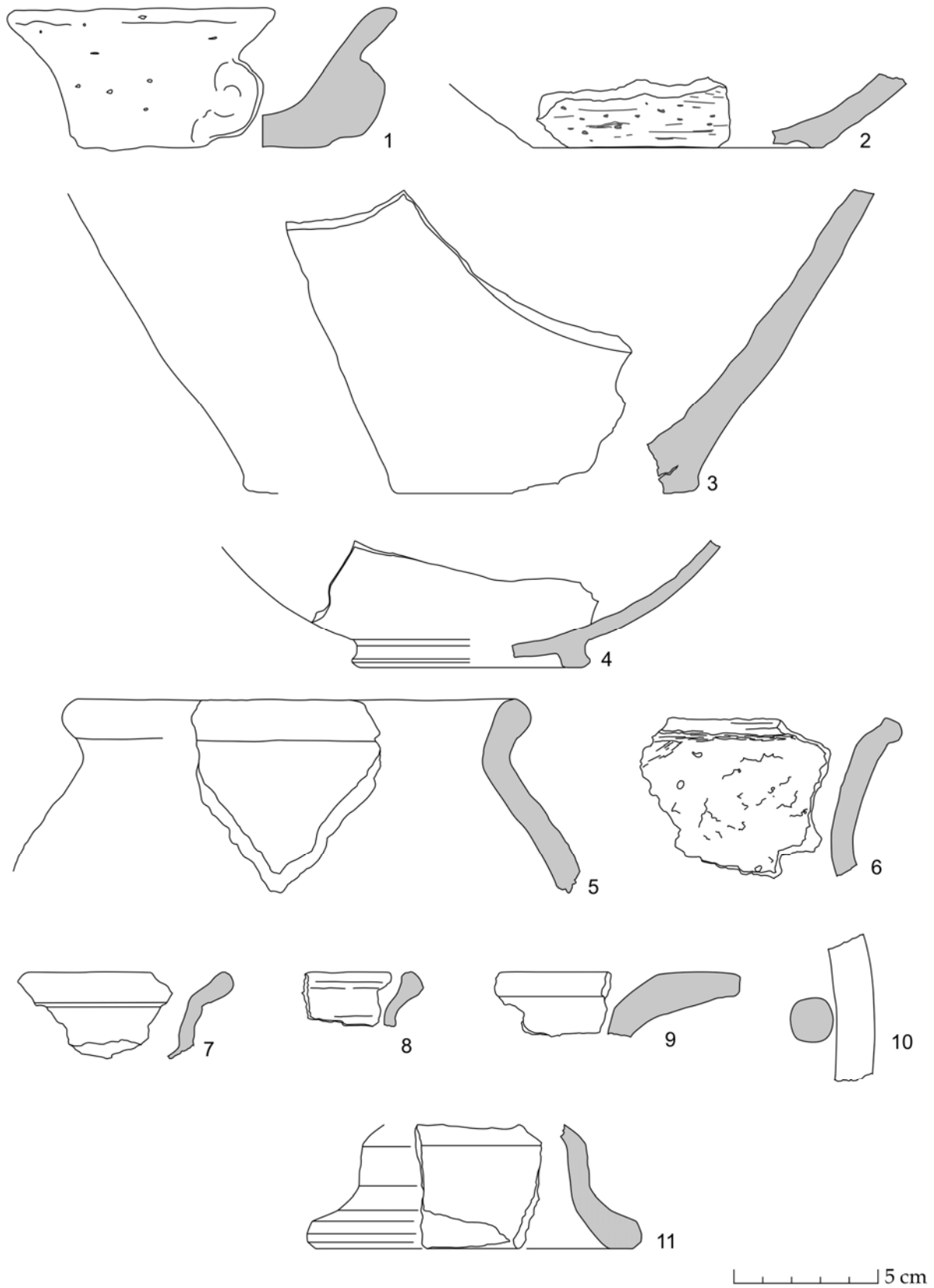
Typical pottery from feature 3.

complexul 4

Planșa III. Materiale reprezentative din complexul 4.
Typical pottery from feature 4.

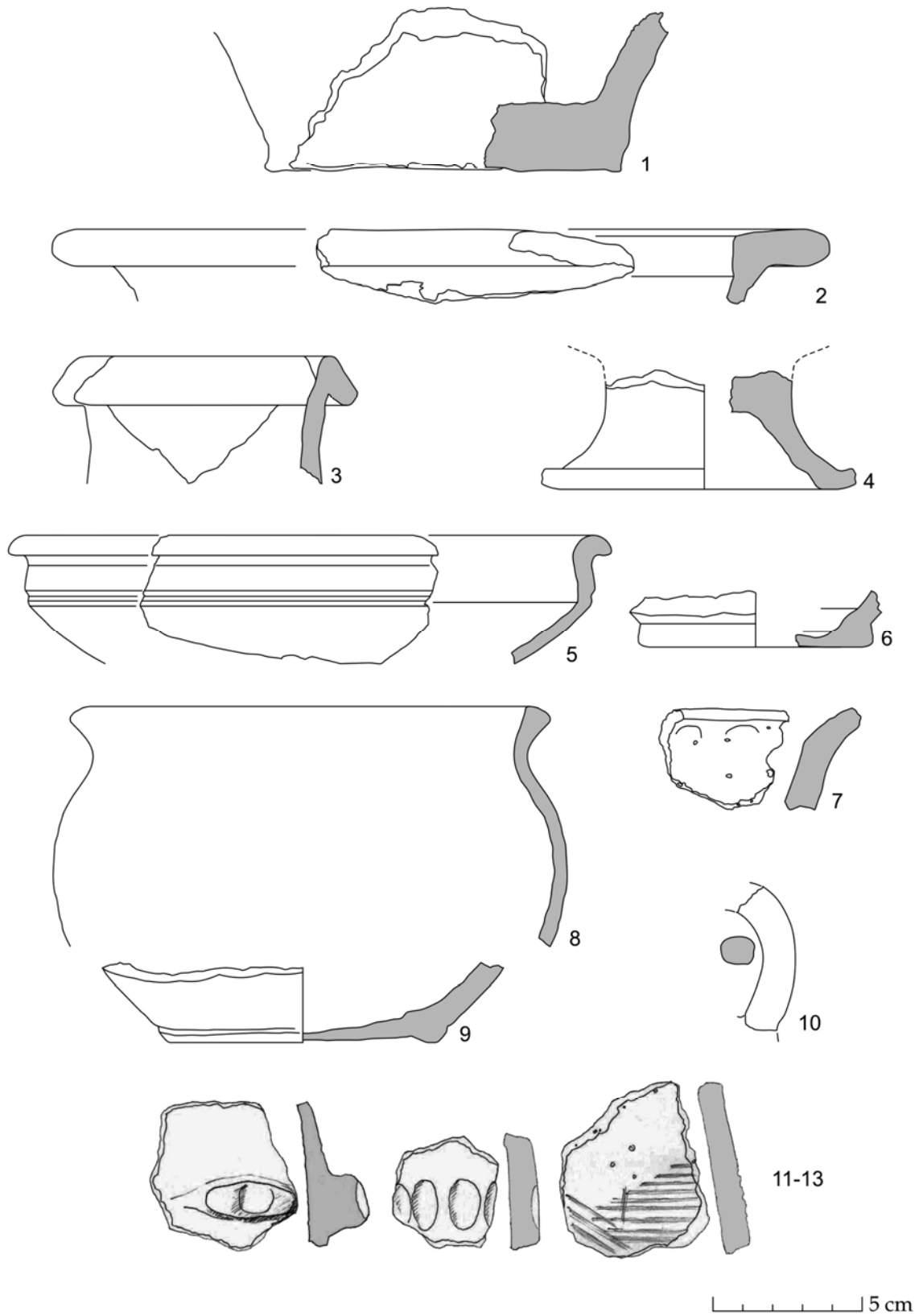
complexul 8

Planșa IV. Materiale reprezentative din complexul 8.

Typical pottery from feature 8.

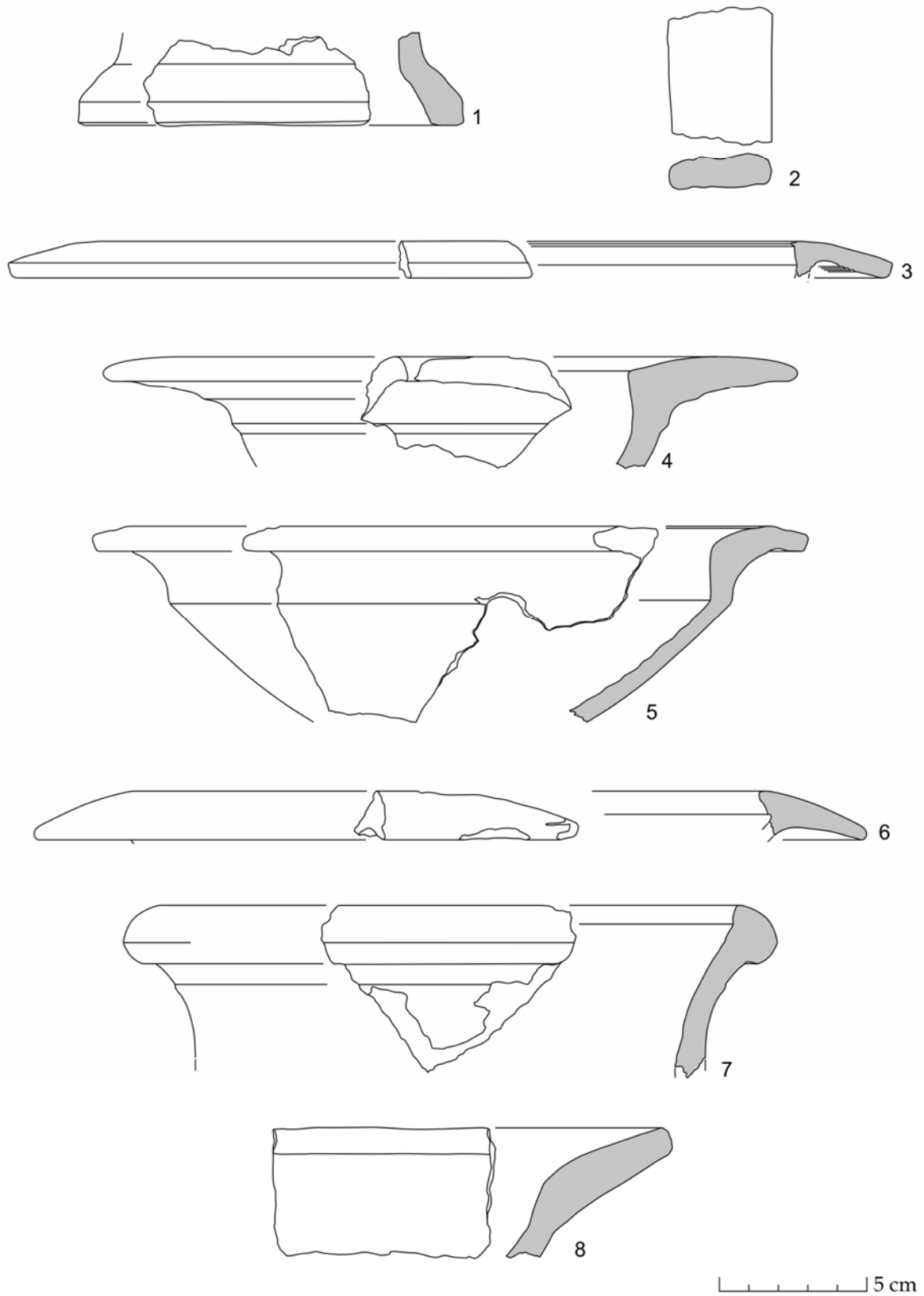
complexul 8

Planșa V. Materiale reprezentative din complexul 8.

Typical pottery from feature 8.

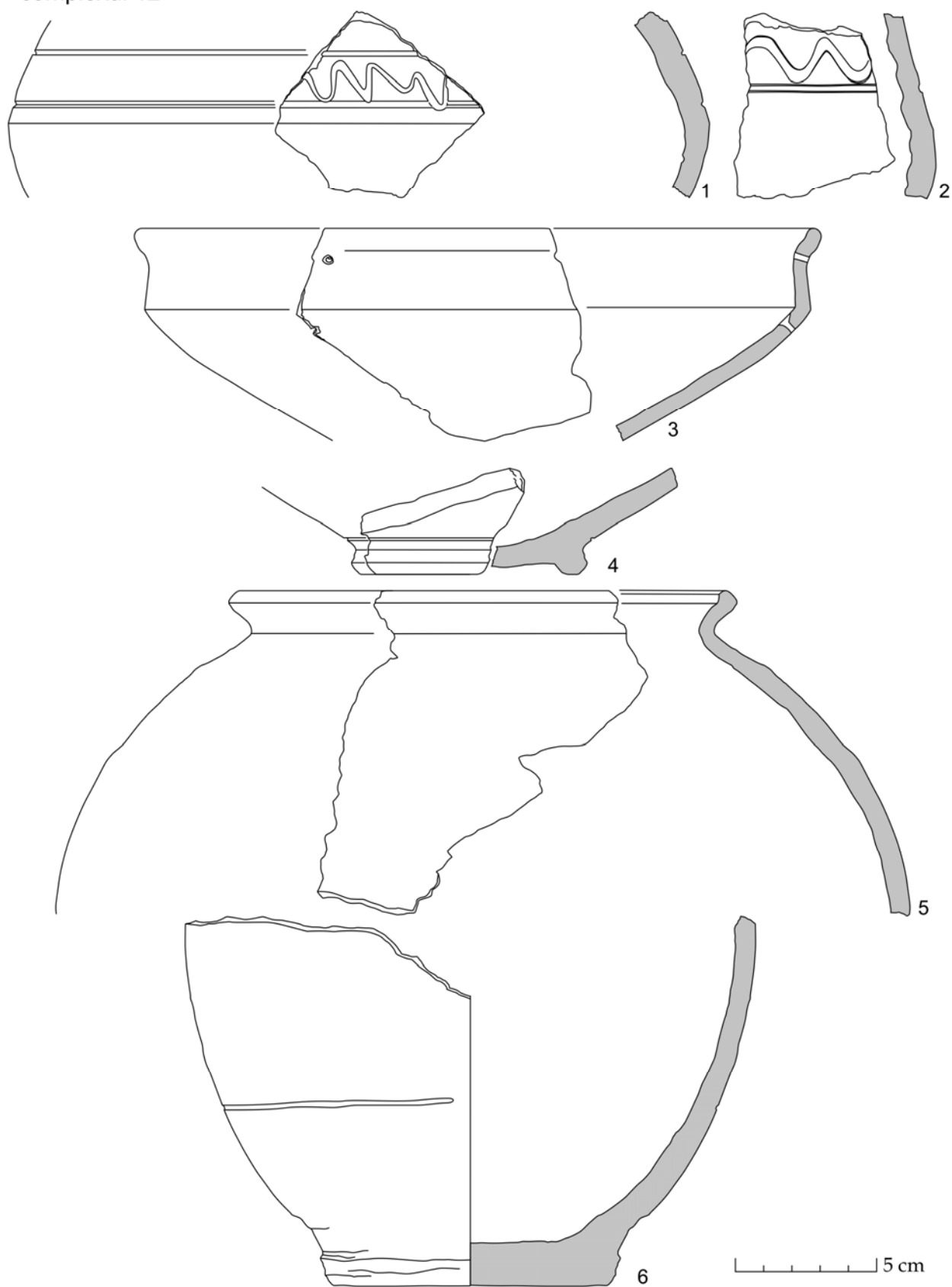
complexul 11

Planșa VI. Materiale reprezentative din complexul 11.

Typical pottery from feature 11.

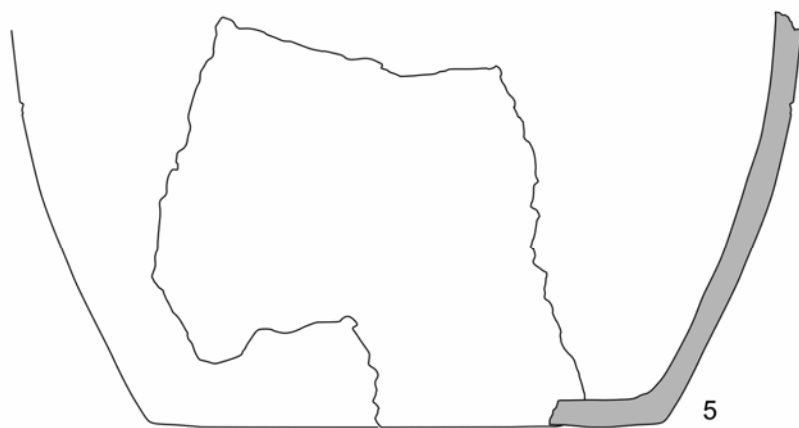
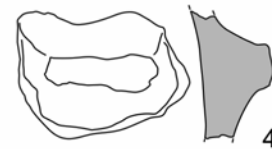
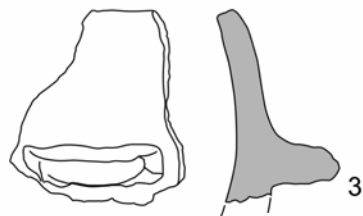
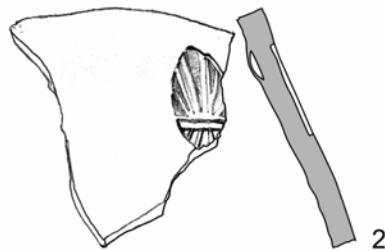
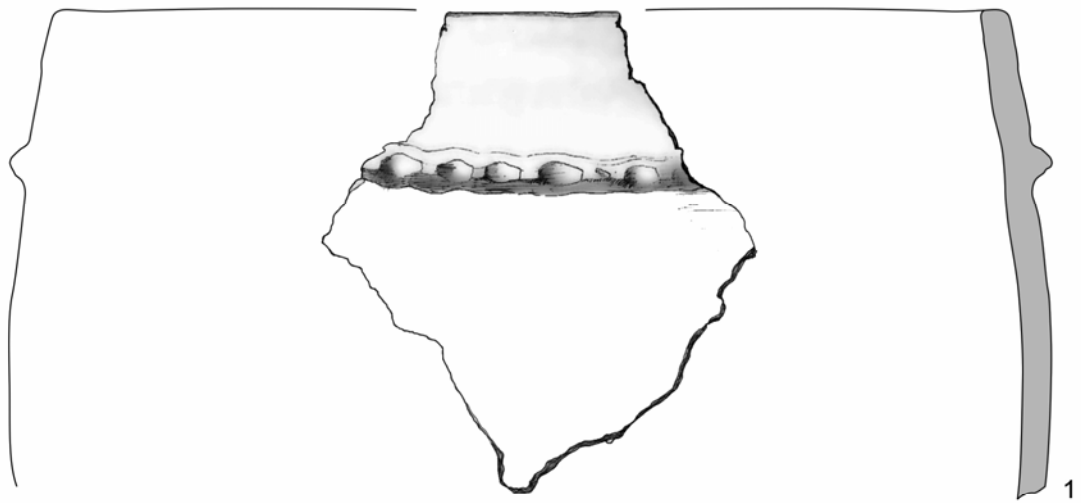
complexul 12

Planșa VII. Materiale reprezentative din complexul 12.

Typical pottery from feature 12.

complexul 14

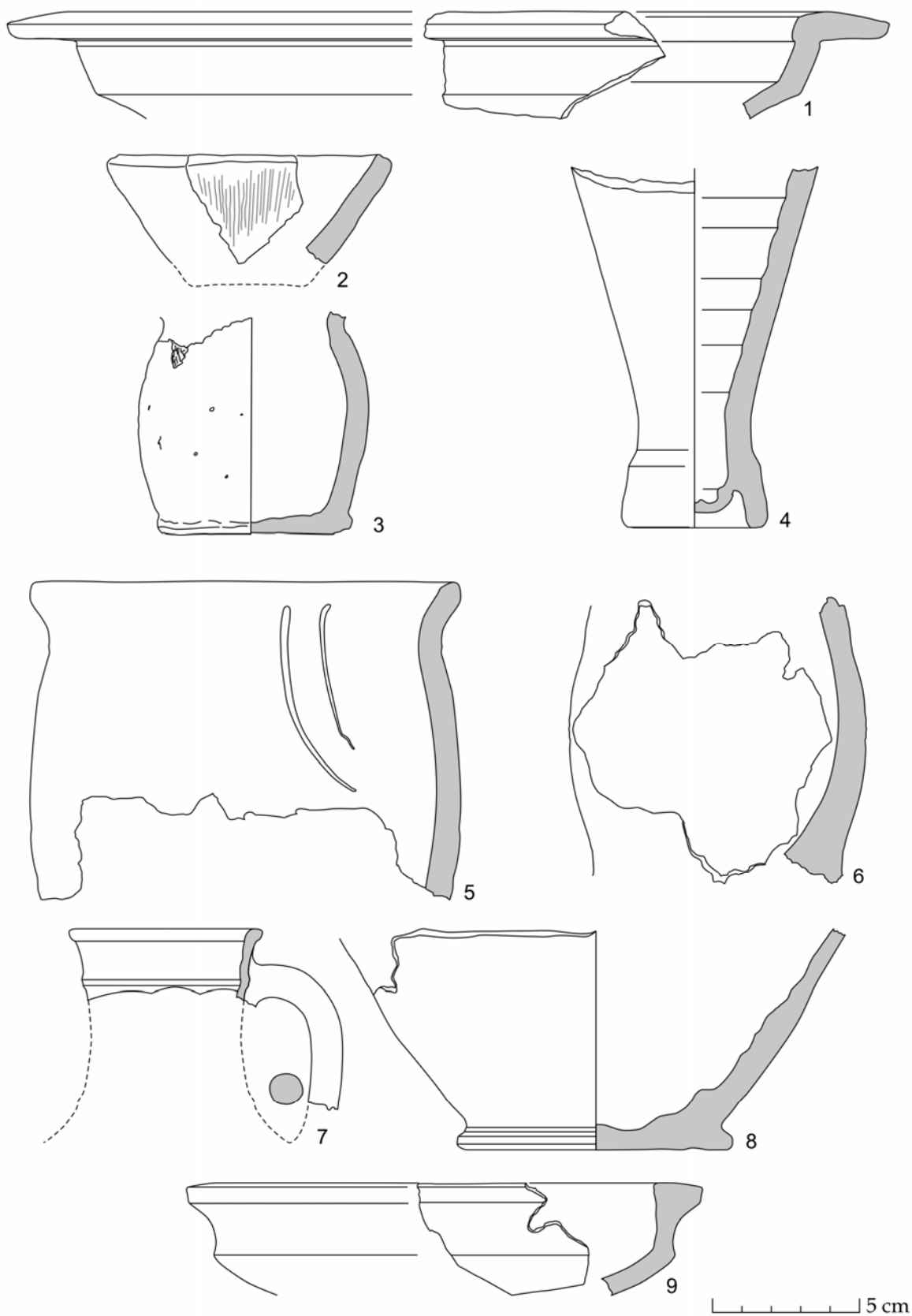

5 cm

Planșa VIII. Materiale reprezentative din complexul 14.

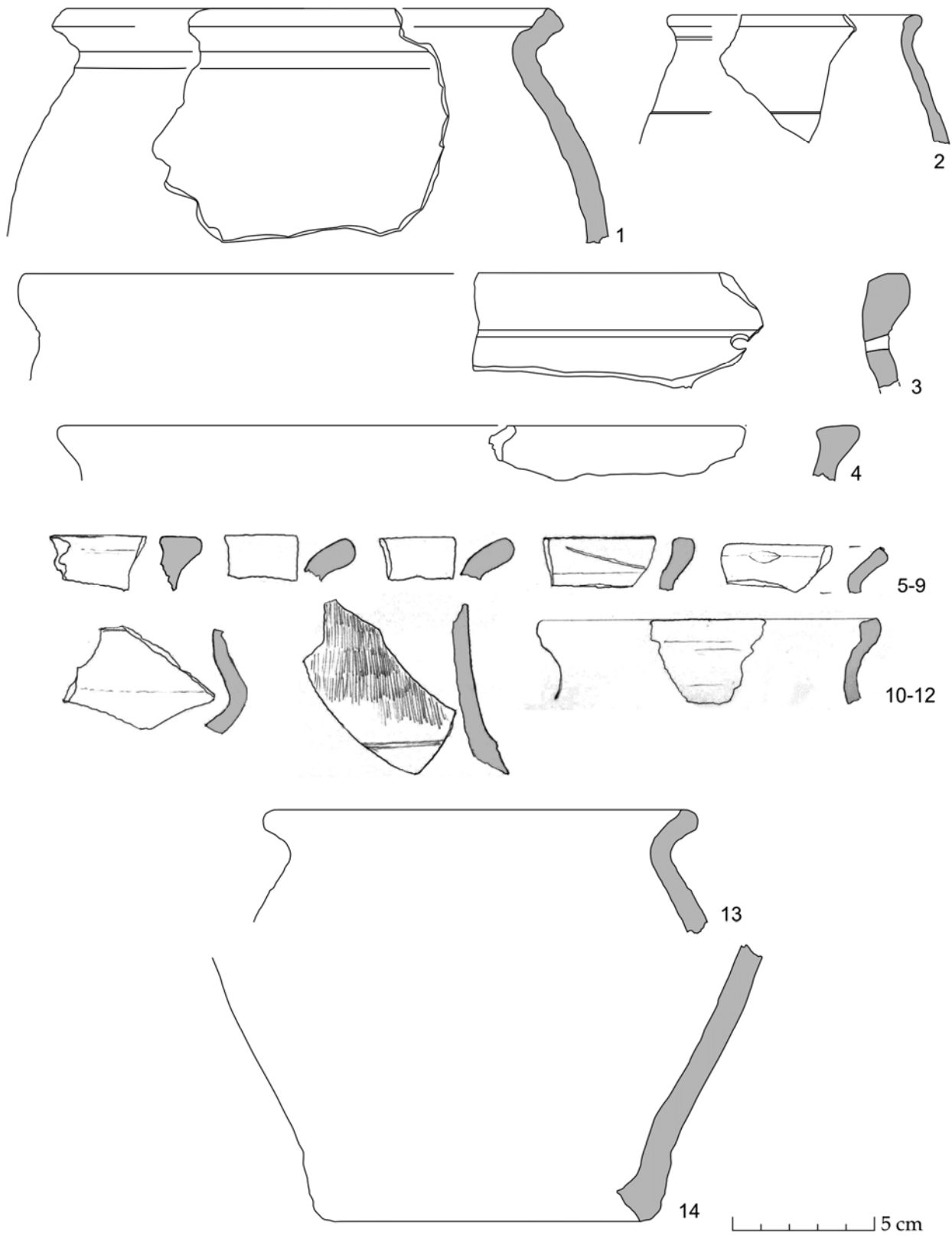
Typical pottery from feature 14.

complexul 15

Planșa IX. Materiale reprezentative din complexul 15.
Typical pottery from feature 15.

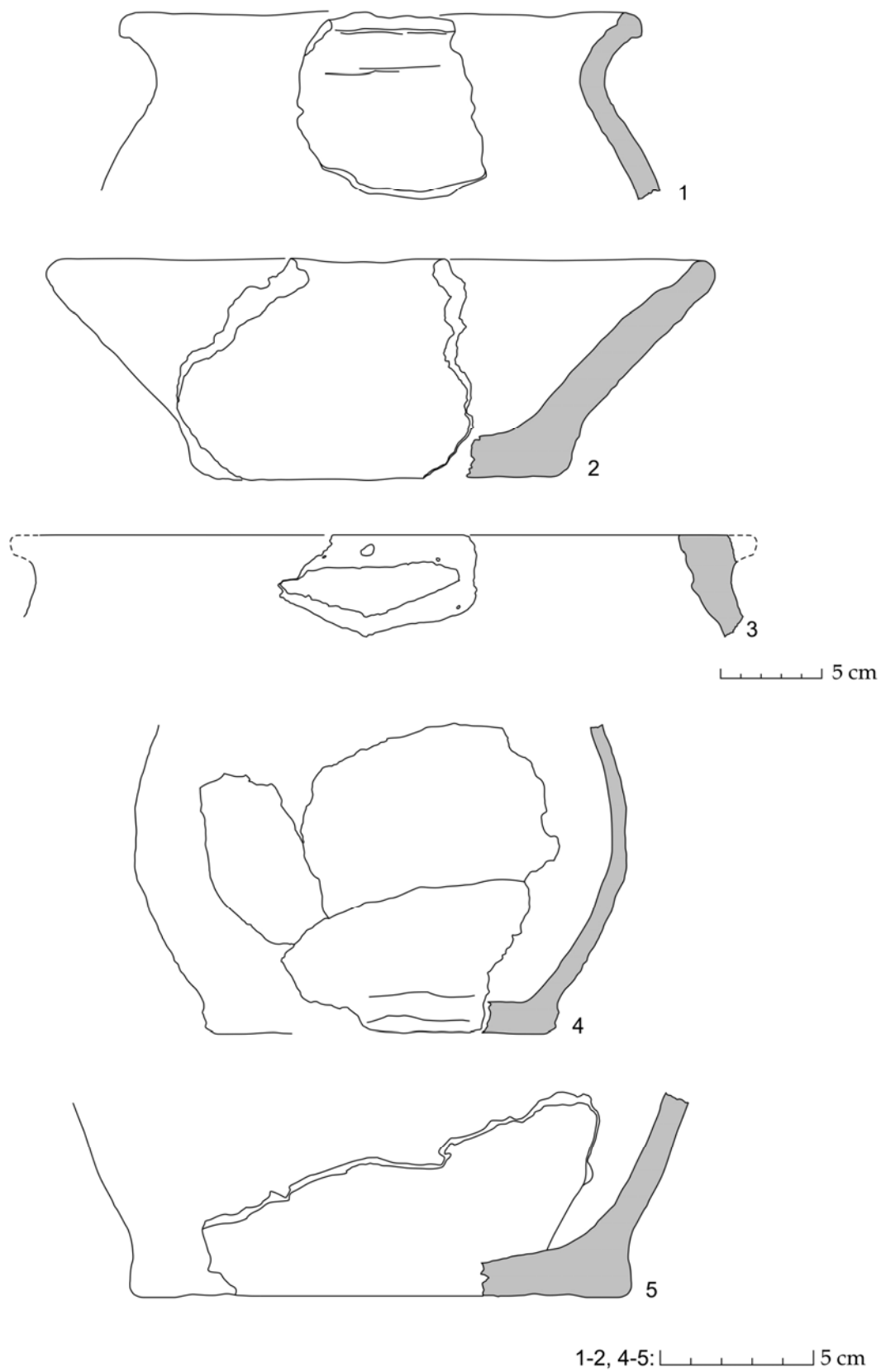
complexul 15

Planșa X. Materiale reprezentative din complexul 15.

Typical pottery from feature 15.

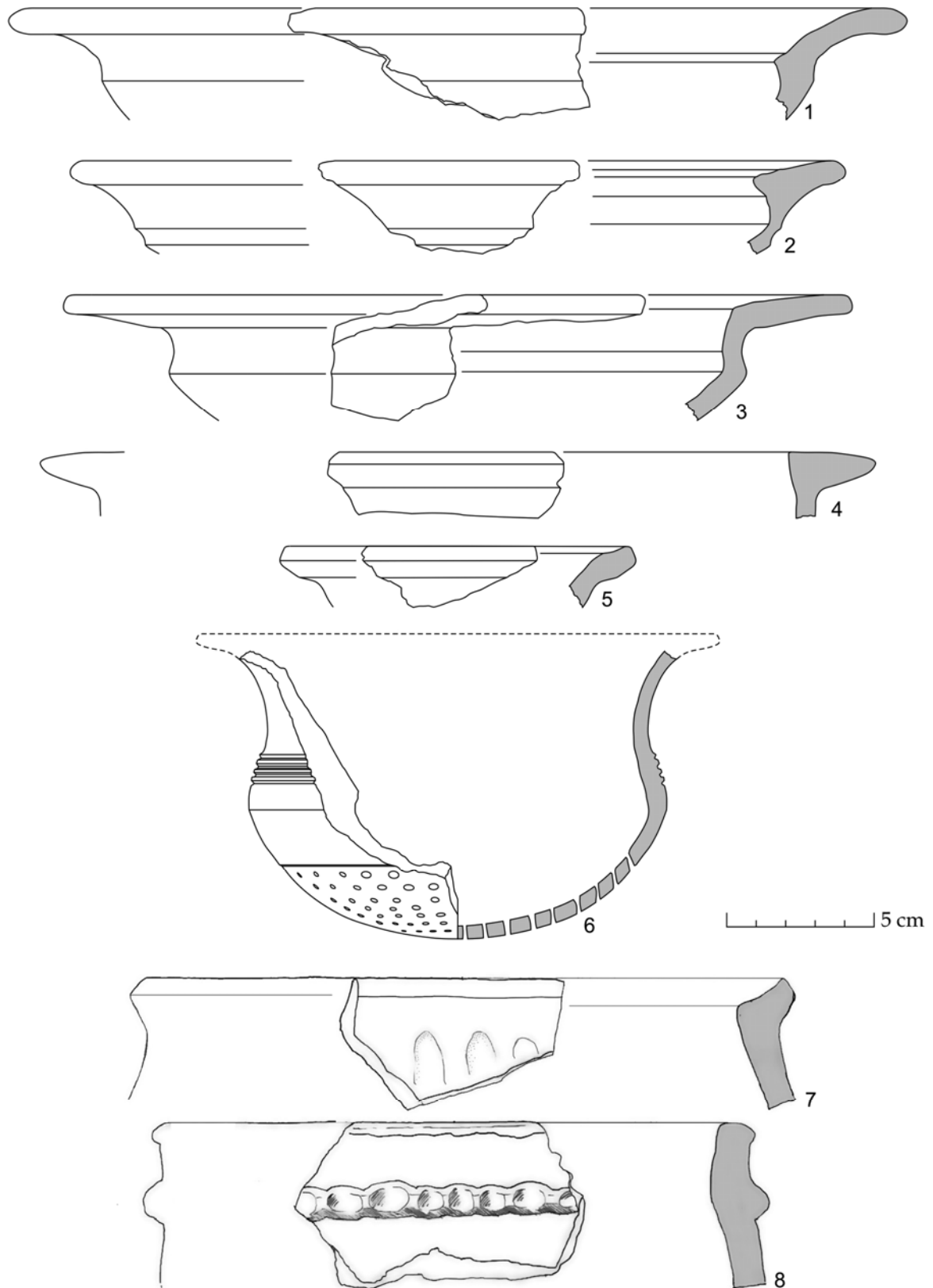
complexul 15

Planșa XI. Materiale reprezentative din complexul 15.

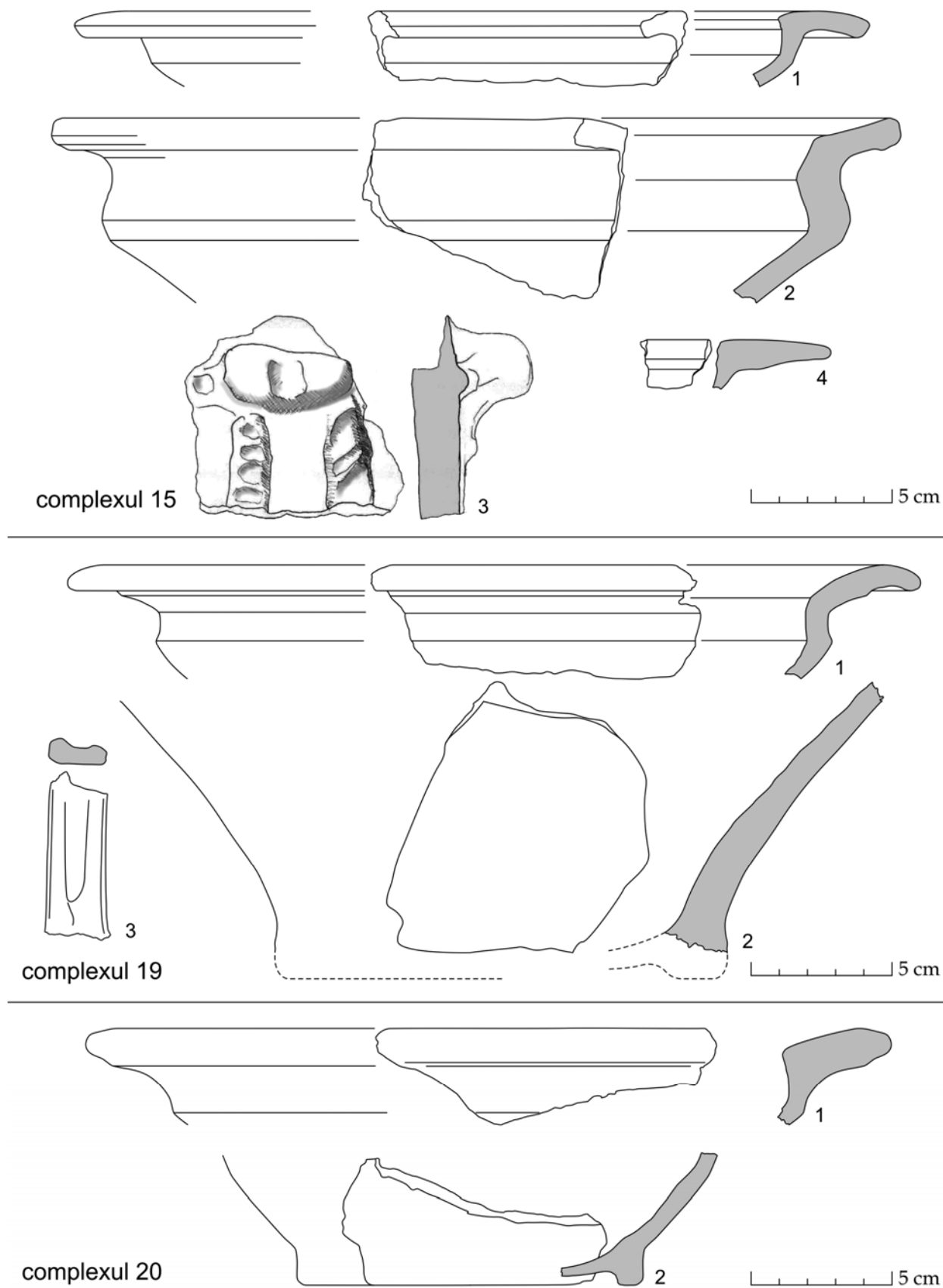
Typical pottery from feature 15.

complexul 15

Planșa XII. Materiale reprezentative din complexul 15.

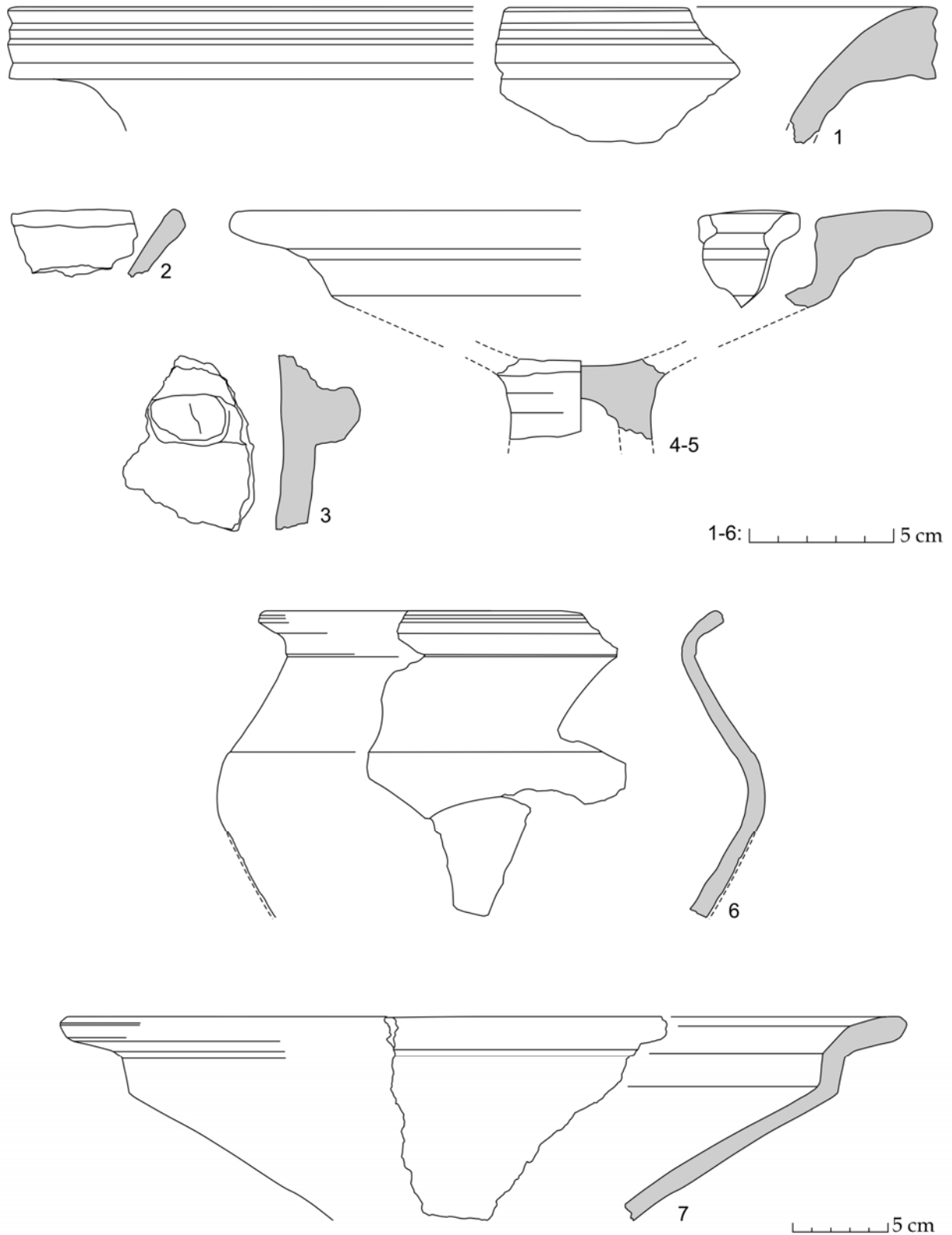
Typical pottery from feature 15.

Planșa XIII. Materiale reprezentative din complexele 15, 19 și 20.

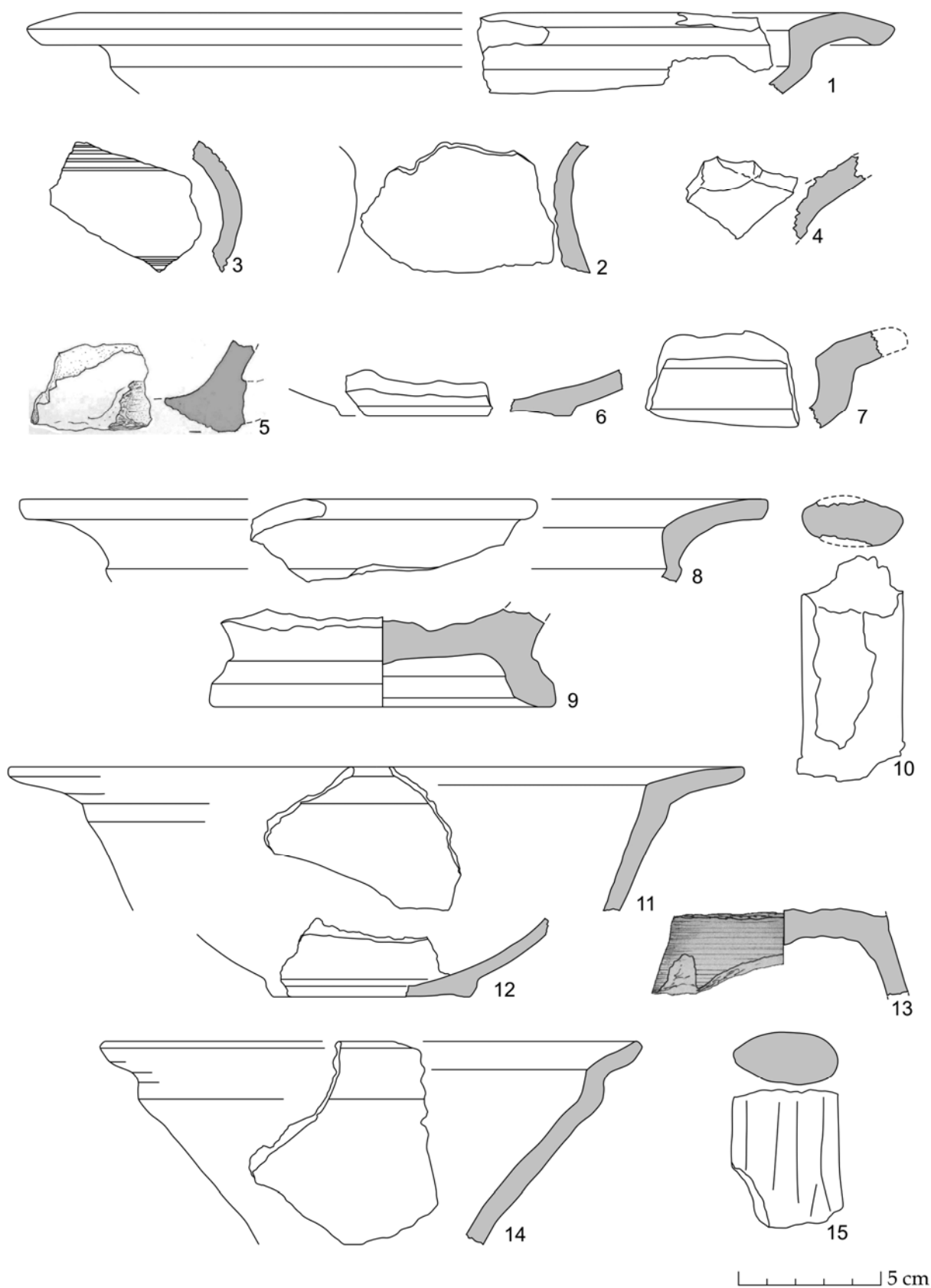
Typical pottery from features 15, 19 and 20.

strat

Planșa XIV. Materiale reprezentative din stratul de cultură.
 Typical pottery from the cultural layer.

strat

Plansa XV. Materiale reprezentative din stratul de cultură.
Typical pottery from the cultural layer.